

Shrimad Bhagavad Geeta in Telugu Pdf

॥ అథ శ్రీమద్భగవద్గీతా ॥
అథ ప్రథమోఽధ్యాయః । అర్జునవిషాదయోగః

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ ।

ధర్మక్షేత్రే కురుక్షేత్రే సమవేతా యుయుత్సవః ।
మామకాః పాండవాశ్చైవ కిమకుర్వత సంజయ ॥ 1-1 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

దృష్ట్వా తు పాండవానీకం వ్యూఢం దుర్యోధనస్తదా ।
ఆచార్యముపసంగమ్య రాజా వచనమబ్రవీత్ ॥ 1-2 ॥

పశ్యైతాం పాండుపుత్రాణామాచార్య మహతీం చమూం ।
వ్యూఢాం ద్రుపదపుత్రేణ తవ శిష్యేణ ధీమతా ॥ 1-3 ॥

అత్ర శూరా మహేష్వాసా భీమార్జునసమా యుధి ।
యుయుధానో విరాటశ్చ ద్రుపదశ్చ మహారథః ॥ 1-4 ॥

ధృష్టకేతుశ్చేకితానః కాశిరాజశ్చ వీర్యవాన్ ।
పురుజిత్కుంతిభోజశ్చ శైబ్యశ్చ నరపుంగవః ॥ 1-5 ॥

యుధామన్యుశ్చ విక్రాంత ఉత్తమౌజాశ్చ వీర్యవాన్ ।
సౌభద్రో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వ ఏవ మహారథాః ॥ 1-6 ॥

అస్మాకం తు విశిష్టా యే తాన్నిబోధ ద్విజోత్తమ ।
నాయకా మమ సైన్యస్య సంఞ్ఞార్థం తాన్ప్రవీమి తే ॥ 1-7 ॥

భవాన్భీష్మశ్చ కర్ణశ్చ కృపశ్చ సమితింజయః ।
అశ్వత్థామా వికర్ణశ్చ సౌమదత్తిస్తదైవ చ ॥ 1-8 ॥

అన్యే చ బహవః శూరా మదర్థే త్యక్తజీవితాః ।
నానాశస్త్రప్రహరణాః సర్వే యుద్ధవిశారదాః ॥ 1-9 ॥

అపర్యాప్తం తదస్మాకం బలం భీష్మాభిరక్షితం ।
పర్యాప్తం త్విదమేతేషాం బలం భీమాభిరక్షితం ॥ 1-10 ॥

అయనేషు చ సర్వేషు యథాభాగమవస్థితాః ।
భీష్మమేవాభిరక్షంతు భవంతః సర్వ ఏవ హి ॥ 1-11 ॥

తస్య సంజనయన్లర్షం కురువృద్ధః పితామహః ।
సింహనాదం వినద్యోచ్చైః శంఖం దధౌ ప్రతాపవాన్ ॥ 1-12 ॥

తతః శంఖాశ్చ భేర్యశ్చ పణవానకగోముఖాః ।
సహసైవాభ్యహన్యంత స శబ్దస్తుములోఽభవత్ ॥ 1-13 ॥

తతః శ్వేతైర్షయైర్యుక్తే మహతి స్యందనే స్థితౌ ।
మాధవః పాండవశ్చైవ దివ్యౌ శంఖౌ ప్రదధ్మతుః ॥ 1-14 ॥

పాంచజన్యం హృషీకేశో దేవదత్తం ధనంజయః ।
పాండ్రం దధౌ మహాశంఖం భీమకర్మా వృకోదరః ॥ 1-15 ॥

అనంతవిజయం రాజా కుంతీపుత్రో యుధిష్ఠిరః ।
నకులః సహదేవశ్చ సుఘోషమణిపుష్పకౌ ॥ 1-16 ॥

కాశ్యశ్చ పరమేష్వాసః శిఖండి చ మహారథః ।
ధృష్టద్యుమ్నో విరాటశ్చ సాత్యకిశ్చాపరాజితః ॥ 1-17 ॥

ద్రుపదో ద్రౌపదేయాశ్చ సర్వశః పృథివీపతే ।
సౌభద్రశ్చ మహాబాహుః శంఖాందధ్ముః పృథక్పృథక్ ॥ 1-18 ॥

స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణాం హృదయాని వ్యదారయత్ ।
నభశ్చ పృథివీం చైవ తుములోఽభ్యనునాదయన్ ॥ 1-19 ॥ orలో వ్యను

అథ వ్యవస్థితాందృష్ట్యా ధార్తరాష్ట్రాన్ కపిధ్వజః ।
ప్రవృత్తే శస్త్రసంపాతే ధనురుద్యమ్య పాండవః ॥ 1-20 ॥

హృషీకేశం తదా వాక్యమిదమాహ మహీపతే ।

అర్జున ఉవాచ ।

సేనయోరుభయోర్మధ్యే రథం స్థాపయ మేఽచ్యుత ॥ 1-21 ॥

యావదేతాన్నిరీక్షేఽహం యోద్ధుకామానవస్థితాన్ ।
కైర్మయా సహ యోధ్వమస్మిన్ రణసముద్యమే ॥ 1-22 ॥

యోత్యమానానవేక్షేఽహం య ఏతేఽత్ర సమాగతాః ।
ధార్తరాష్ట్రస్య దుర్బుధ్దేర్యుద్ధే ప్రియచికిర్షవః ॥ 1-23 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఏవముక్తో హృషీకేశో గుడాకేశేన భారత ।
సేనయోరుభయోర్మధ్యే స్థాపయిత్వా రథోత్తమం ॥ 1-24 ॥

భీష్మద్రోణప్రముఖతః సర్వేషాం చ మహీక్షితాం ।
ఉవాచ పార్థ పశ్యైతాన్సమవేతాన్కురూనితి ॥ 1-25 ॥

తత్రాపశ్యత్స్థితాన్పార్థః పితృనథ పితామహాన్ ।
ఆచార్యాన్మాతులాన్ప్రాత్యాన్పుత్రాన్ప్రాన్సఖీంస్తథా ॥ 1-26 ॥

శ్వశురాన్సుహృదశ్చైవ సేనయోరుభయోరపి ।
తాన్సమీక్ష్య స కౌంతేయః సర్వాన్బంధూనవస్థితాన్ ॥ 1-27 ॥

కృపయా పరయావిష్ఠో విషీదన్నిదమబ్రవీత్ ।

అర్జున ఉవాచ ।

దృష్ట్వేమం స్వజనం కృష్ణ యుయుత్సుం సముపస్థితం ॥ 1-28 ॥

సీదంతి మమ గాత్రాణి ముఖం చ పరిశుష్యతి ।
వేపథుశ్చ శరీరే మే రోమహర్షశ్చ జాయతే ॥ 1-29 ॥

గాండీవం సంసతే హస్తాత్త్వకైవ పరిదహ్యతే ।
న చ శక్నోమ్యవస్థాతుం భ్రమతీవ చ మే మనః ॥ 1-30 ॥

నిమిత్తాని చ పశ్యామి విపరీతాని కేశవ ।
న చ శ్రేయోఽనుపశ్యామి హత్వా స్వజనమాహవే ॥ 1-31 ॥

న కాంక్షే విజయం కృష్ణ న చ రాజ్యం సుఖాని చ ।
కిం నో రాజ్యేన గోవింద కిం భోగైర్భీవితేన వా ॥ 1-32 ॥

యేషామర్థే కాంక్షితం నో రాజ్యం భోగాః సుఖాని చ ।
త ఇమేఽవస్థితా యుద్ధే ప్రాణాన్స్త్యక్త్వా ధనాని చ ॥ 1-33 ॥

ఆచార్యాః పితరః పుత్రాస్తధైవ చ పితామహాః ।
మాతులాః శ్వశురాః పౌత్రాః శ్యాలాః సంబంధినస్తథా ॥ 1-34 ॥

ఏతాన్న హంతుమిచ్ఛామి ఘ్నతోఽపి మధుసూదన ।
అపి త్రైలోక్యరాజ్యస్య హేతోః కిం ను మహీకృతే ॥ 1-35 ॥

నిహత్య ధార్తరాష్ట్రాన్నః కా ప్రీతిః స్యాజ్జనార్దన ।
పాపమేవాశ్రయేదస్మాన్లత్యైతానాతతాయినః ॥ 1-36 ॥

తస్మాన్నార్థా వయం హంతుం ధార్తరాష్ట్రాన్స్వబంధవాన్ ।
స్వజనం హి కథం హత్వా సుఖినః స్యామ మాధవ ॥ 1-37 ॥

యద్యప్యేతే న పశ్యంతి లోభోపహతచేతసః ।
కులక్షయకృతం దోషం మిత్రద్రోహే చ పాతకం ॥ 1-38 ॥

కథం న జ్ఞేయమస్మాభిః పాపాదస్మాన్నివర్తితుం ।
కులక్షయకృతం దోషం ప్రపశ్యద్భిర్జనార్దన ॥ 1-39 ॥

కులక్షయే ప్రణశ్యంతి కులధర్మాః సనాతనాః ।
ధర్మే నష్టే కులం కృత్స్నమధర్మోఽభిభవత్యుత ॥ 1-40 ॥

అధర్మాభిభవత్కృష్ణ ప్రదుష్యంతి కులస్త్రియః ।
స్త్రీషు దుష్టాసు వార్షేయ జాయతే వర్ణసంకరః ॥ 1-41 ॥

సంకరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ ।
పతంతి పితరో హ్యేషాం లుప్తపిండోదకక్రియాః ॥ 1-42 ॥

దోషైరేతైః కులఘ్నానాం వర్ణసంకరకారకైః ।
ఉత్సాద్యంతే జాతిధర్మాః కులధర్మాశ్చ శాశ్వతాః ॥ 1-43 ॥

ఉత్సన్నకులధర్మాణాం మనుష్యాణాం జనార్దన ।
నరకే నియతం వాసో భవతీత్యనుశుశ్రుమ ॥ 1-44 ॥orనరకేఽనియతం

అహో బత మహత్పాపం కర్తుం వ్యవసితా వయం ।
యద్రాజ్యసుఖలోభేన హంతుం స్వజనముద్యతాః ॥ 1-45 ॥

యది మామప్రతీకారమశస్త్రం శస్త్రపాణయః ।
ధార్తరాష్ట్రా రణే హన్యస్తన్మే క్షేమతరం భవేత్ ॥ 1-46 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వార్జునః సంఖ్యే రథోపస్థ ఉపావిశత్ ।
విస్సృజ్య సశరం చాపం శోకసంవిగ్నమానసః ॥ 1-47 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
అర్జునవిషాదయోగో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ 1 ॥

అథ ద్వితీయోఽధ్యాయః । సాంఖ్యయోగః

సంజయ ఉవాచ ।

తం తథా కృపయావిష్టమశ్రుపూర్ణాకులేక్షణం ।
విషీదంతమిదం వాక్యమువాచ మధుసూదనః ॥ 2-1 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

కుతస్త్వా కశ్మలమిదం విషమే సముపస్థితం ।
అనార్యజుష్టమస్వర్గ్యమకీర్తికరమర్జున ॥ 2-2 ॥

క్లైబ్యం మా స్మ గమః పార్థ నైతత్త్వయ్యుపపద్యతే ।
క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప ॥ 2-3 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

కథం భీష్మమహం సంఖ్యే ద్రోణం చ మధుసూదన ।
ఇషుభిః ప్రతియోత్సామి పూజార్థావరిసూదన ॥ 2-4 ॥

గురూనహత్వా హి మహానుభావాన్
శ్రేయో భోక్తుం బైక్ష్యమపీహ లోకే ।
హత్వార్థకామాంస్తు గురూనిహైవ
భుంజీయ భోగాన్ రుధిరప్రదిగ్ధాన్ ॥ 2-5 ॥

న చైతద్విద్యుః కతరన్నో గరీయో
యద్వా జయేమ యది వా నో జయేయుః ।
యానేవ హత్వా న జిజీవిషామ-
స్తేఽవస్థితాః ప్రముఖే ధార్తరాష్ట్రాః ॥ 2-6 ॥

కార్పణ్యదోషోపహతస్వభావః
పృచ్ఛామి త్వాం ధర్మసమ్మూఢచేతాః ।
యచ్ఛ్రేయః స్యాన్నిశ్చితం బ్రూహి తన్నే
శిష్యస్తేఽహం శాధి మాం త్వాం ప్రపన్నం ॥ 2-7 ॥

న హి ప్రపశ్యామి మమాపనుద్యాద్
యచ్ఛోకముచ్ఛోషణమింద్రియాణాం ।
అవాప్య భూమావసపత్నమృథం
రాజ్యం సురాణామపి చాధిపత్యం ॥ 2-8 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా హృషీకేశం గుడాకేశః పరంతప ।
న యోత్స్య ఇతి గోవిందముక్త్వా తూష్ఠీం బభూవ హ ॥ 2-9 ॥

తమువాచ హృషీకేశః ప్రహసన్నివ భారత ।
సేనయోరుభయోర్మధ్యే విషీదంతమిదం వచః ॥ 2-10 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

అశోచ్యానన్వశోచస్త్యం ప్రజ్ఞావాదాంశ్చ భాషసే ।
గతాసూనగతాసూంశ్చ నానుశోచంతి పండితాః ॥ 2-11 ॥

న త్వేవాహం జాతు నాసం న త్వం నేమే జనాధిపాః ।
న చైవ న భవిష్యామః సర్వే వయమతః పరం ॥ 2-12 ॥

దేహినోఽస్మిన్యథా దేహే కౌమారం యౌవనం జరా ।
తథా దేహాంతరప్రాప్తిర్ధీరస్తత్ర న ముహ్యతి ॥ 2-13 ॥

మాత్రాస్పర్శాస్తు కౌంతేయ శీతోష్ణసుఖదుఃఖదాః ।
ఆగమాపాయినోఽనిత్యాస్తాంస్తితిక్షస్వ భారత ॥ 2-14 ॥

యం హి న వ్యథయంత్యేతే పురుషం పురుషర్షభ ।
సమదుఃఖసుఖం ధీరం సోఽమృతత్వాయ కల్పతే ॥ 2-15 ॥

నాసతో విద్యతే భావో నాభావో విద్యతే సతః ।
ఉభయోరపి దృష్టోఽన్తస్త్వనయోస్తత్త్వదర్శిభిః ॥ 2-16 ॥

అవినాశి తు తద్విద్ధి యేన సర్వమిదం తతం ।
వినాశమవ్యయస్యాస్య న కశ్చిత్కర్తుమర్హతి ॥ 2-17 ॥

అంతవంత ఇమే దేహా నిత్యస్యోక్తాః శరీరిణః ।
అనాశినోఽప్రమేయస్య తస్మాద్యుధ్యస్వ భారత ॥ 2-18 ॥

య ఏనం వేత్తి హంతారం యశ్చైనం మన్యతే హతం ।
ఉభౌ తౌ న విజానీతో నాయం హంతి న హన్యతే ॥ 2-19 ॥

న జాయతే మ్రియతే వా కదాచిన్
నాయం భూత్వా భవితా వా న భూయః ।
అజో నిత్యః శాశ్వతోఽయం పురాణో
న హన్యతే హన్యమానే శరీరే ॥ 2-20 ॥

వేదావినాశినం నిత్యం య ఏనమజమవ్యయం ।
కథం స పురుషః పార్థ కం ఘాతయతి హంతి కం ॥ 2-21 ॥

వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ
నవాని గృహ్లాతి నరోఽపరాణి ।
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా-
న్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ ॥ 2-22 ॥

నైనం ఛిందంతి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః ।
న చైనం క్షేదయంత్యాపో న శోషయతి మారుతః ॥ 2-23 ॥

అచ్చేద్యోఽయమదాహ్యోఽయమక్షేద్యోఽశోష్య ఏవ చ ।
నిత్యః సర్వగతః స్థాణురచలోఽయం సనాతనః ॥ 2-24 ॥

అవ్యక్తోఽయమచింత్యోఽయమవికార్యోఽయముచ్యతే ।
తస్మాదేవం విదిత్వైనం నానుశోచితుమర్హసి ॥ 2-25 ॥

అథ చైనం నిత్యజాతం నిత్యం వా మన్యసే మృతం ।
తథాపి త్వం మహాబాహూ నైవం శోచితుమర్హసి ॥ 2-26 ॥

జాతస్య హి ధ్రువో మృత్యుర్ద్ధవం జన్మ మృతస్య చ ।
తస్మాదపరిహార్యేఽర్థే న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 2-27 ॥

అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత ।
అవ్యక్తనిధనాన్యేవ తత్ర కా పరిదేవనా ॥ 2-28 ॥

ఆశ్చర్యవత్పుశ్యతి కశ్చిదేన-
మాశ్చర్యవద్వదతి తథైవ చాన్యః ।
ఆశ్చర్యవచ్చైనమన్యః శృణోతి
శ్రుత్వాప్యేనం వేద న చైవ కశ్చిత్ ॥ 2-29 ॥

దేహీ నిత్యమవధ్యోఽయం దేహే సర్వస్య భారత ।
తస్మాత్సర్వాణి భూతాని న త్వం శోచితుమర్హసి ॥ 2-30 ॥

స్వధర్మమపి చావేక్ష్య న వికంపితుమర్హసి ।
ధర్యాద్ధి యుద్ధాచ్చేయోఽన్యత్క్షత్రియస్య న విద్యతే ॥ 2-31 ॥

యదృచ్ఛయా చోపపన్నం స్వర్గద్వారమపావృతం ।
సుఖినః క్షత్రియాః పార్థ లభంతే యుద్ధమీదృశం ॥ 2-32 ॥

అథ చేత్త్వమిమం ధర్మ్యం సంగ్రామం న కరిష్యసి ।
తతః స్వధర్మం కీర్తిం చ హిత్వా పాపమవాప్యసి ॥ 2-33 ॥

అకీర్తిం చాపి భూతాని కథయిష్యంతి తేఽవ్యయాం ।
సంభావితస్య చాకీర్తిర్మరణాదతిరిచ్యతే ॥ 2-34 ॥

భయాద్రణాదుపరతం మంస్యంతే త్వాం మహారథాః ।
యేషాం చ త్వం బహుమతో భూత్వా యాస్యసి లాఘవం ॥ 2-35 ॥

అవాచ్యవాదాంశ్చ బహున్వదిష్యంతి తవాహితాః ।
నిందంతస్తవ సామర్థ్యం తతో దుఃఖతరం ను కిం ॥ 2-36 ॥

హతో వా ప్రాప్స్యసి స్వర్గం జిత్వా వా భోక్త్యసే మహీం ।
తస్మాదుత్తిష్ఠ కౌంతేయ యుద్ధాయ కృతనిశ్చయః ॥ 2-37 ॥

సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభాలాభౌ జయాజయౌ ।
తతో యుద్ధాయ యుజ్యస్వ నైవం పాపమవాప్స్యసి ॥ 2-38 ॥

ఏషా తేఽభిహితా సాంఖ్యే బుద్ధిర్యోగే త్విమాం శృణు ।
బుద్ధ్యా యుక్తో యయా పార్థ కర్మబంధం ప్రహాస్యసి ॥ 2-39 ॥

నేహాభిక్రమనాశోఽస్తి ప్రత్యవాయో న విద్యతే ।
స్వల్పమప్యస్య ధర్మస్య త్రాయతే మహతో భయాత్ ॥ 2-40 ॥

వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిరేకేహ కురునందన ।
బహుశాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధయోఽవ్యవసాయినాం ॥ 2-41 ॥

యామిమాం పుష్పితాం వాచం ప్రవదంత్యవిపశ్చితః ।
వేదవాదరతాః పార్థ నాన్యదస్తీతి వాదినః ॥ 2-42 ॥

కామాత్మానః స్వర్గపరా జన్మకర్మఫలప్రదాం ।
క్రియావిశేషబహులాం భోగైశ్వర్యగతిం ప్రతి ॥ 2-43 ॥

భోగైశ్వర్యప్రసక్తానాం తయాపహృతచేతసాం ।
వ్యవసాయాత్మికా బుద్ధిః సమాధౌ న విధీయతే ॥ 2-44 ॥

త్రైగుణ్యవిషయా వేదా నిఃసైగుణ్యో భవార్జున ।
నిర్వ్వంద్యో నిత్యసత్త్వస్థో నిర్యోగక్షేమ ఆత్మవాన్ ॥ 2-45 ॥

యావానర్థ ఉదపానే సర్వతః సంప్లుతోదకే ।
తావాన్సర్వేషు వేదేషు బ్రాహ్మణస్య విజానతః ॥ 2-46 ॥

కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన ।
మా కర్మఫలహేతుర్భూర్మా తే సంగోఽస్త్వకర్మణి ॥ 2-47 ॥

యోగస్థః కురు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ధనంజయ |
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమో భూత్వా సమత్వం యోగ ఉచ్యతే || 2-48 ||

దూరేణ హ్యవరం కర్మ బుద్ధియోగాద్ధనంజయ |
బుద్ధౌ శరణమన్విచ్ఛ కృపణాః ఫలహేతవః || 2-49 ||

బుద్ధియుక్తో జహాతీహ ఉభే సుకృతదుష్కృతే |
తస్మాద్ద్యోగాయ యుజ్యస్వ యోగః కర్మసు కౌశలం || 2-50 ||

కర్మజం బుద్ధియుక్తా హి ఫలం త్యక్త్వా మనీషిణః |
జన్మబంధవినిర్ముక్తాః పదం గచ్ఛంత్యనామయం || 2-51 ||

యదా తే మోహకలిలం బుద్ధిర్వ్యతితరిష్యతి |
తదా గంతాసి నిర్వేదం శ్రోతవ్యస్య శ్రుతస్య చ || 2-52 ||

శ్రుతివిప్రతిపన్నా తే యదా స్థాస్యతి నిశ్చలా |
సమాధావచలా బుద్ధిస్తదా యోగమవాప్స్యసి || 2-53 ||

అర్జున ఉవాచ |

స్థితప్రజ్ఞస్య కా భాషా సమాధిస్థస్య కేశవ |
స్థితధీః కిం ప్రభాషేత కిమాసీత వ్రజేత కిం || 2-54 ||

శ్రీభగవానువాచ |

ప్రజహాతి యదా కామాన్సర్వాన్పార్థ మనోగతాన్ |
ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థితప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే || 2-55 ||

దుఃఖేష్వనుద్విగ్నమనాః సుఖేషు విగతస్పృహః |
వీతరాగభయక్రోధః స్థితధీర్మనిరుచ్యతే || 2-56 ||

యః సర్వత్రానభిన్నేహస్తత్త్రాప్య శుభాశుభం |
నాభినందతి న ద్వేష్టి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా || 2-57 ||

యదా సంహరతే చాయం కూర్మోఽఙ్గానీవ సర్వశః |
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యస్తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా || 2-58 ||

విషయా వినివర్తంతే నిరాహారస్య దేహినః ।
రసవర్జం రసోఽప్యస్య పరం దృష్ట్వా నివర్తతే ॥ 2-59 ॥

యతతో హ్యపి కౌంతేయ పురుషస్య విపశ్చితః ।
ఇంద్రియాణి ప్రమాధీని హరంతి ప్రసభం మనః ॥ 2-60 ॥

తాని సర్వాణి సంయమ్య యుక్త ఆసీత మత్పరః ।
వశే హి యస్యేంద్రియాణి తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-61 ॥

ధ్యాయతో విషయాన్పుంసః సంగస్తేషాపజాయతే ।
సంగాత్సంజాయతే కామః కామాత్క్రోధోఽభిజాయతే ॥ 2-62 ॥

క్రోధాద్భవతి సమ్మోహః సమ్మోహోత్స్మృతివిభ్రమః ।
స్మృతిభ్రంశాద్ బుద్ధినాశో బుద్ధినాశాత్ప్రణశ్యతి ॥ 2-63 ॥

రాగద్వేషవిముక్తైస్తు విషయానింద్రియైశ్చరన్ । orవియుక్తైస్తు
ఆత్మవశ్యైర్విధేయాత్మా ప్రసాదమధిగచ్ఛతి ॥ 2-64 ॥

ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హానిరస్యోపజాయతే ।
ప్రసన్నచేతసో హ్యశు బుద్ధిః పర్యవతిష్ఠతే ॥ 2-65 ॥

నాస్తి బుద్ధిరయుక్తస్య న చాయుక్తస్య భావనా ।
న చాభావయతః శాంతిరశాంతస్య కుతః సుఖం ॥ 2-66 ॥

ఇంద్రియాణాం హి చరతాం యన్మనోఽనువిధీయతే ।
తదస్య హరతి ప్రజ్ఞాం వాయుర్నావమివాంభసి ॥ 2-67 ॥

తస్మాద్వ్యస్య మహాబాహౌ నిగ్రహీతాని సర్వశః ।
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యస్తస్య ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠితా ॥ 2-68 ॥

యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ ।
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః ॥ 2-69 ॥

ఆపూర్యమాణమచలప్రతిష్ఠం
సముద్రమాపః ప్రవిశంతి యద్వత్ ।
తద్వత్కామా యం ప్రవిశంతి సర్వే
స శాంతిమాప్నోతి న కామకామీ ॥ 2-70 ॥

విహాయ కామాన్యః సర్వాన్పుమాంశ్చరతి నిఃస్పృహః |
నిర్మమో నిరహంకారః స శాంతిమధిగచ్ఛతి || 2-71 ||

ఏషా బ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ నౌనాం ప్రాప్య విముహ్యతి |
స్థిత్యాస్యామంతకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి || 2-72 ||

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
సాంఖ్యయోగో నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః || 2 ||

అథ తృతీయోఽధ్యాయః | కర్మయోగః

అర్జున ఉవాచ |

జ్యాయసీ చేత్కర్మణస్తే మతా బుద్ధిర్జనార్దన |
తత్కిం కర్మణి ఘోరే మాం నియోజయసి కేశవ || 3-1 ||

వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే |
తదేకం వద నిశ్చిత్య యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయాం || 3-2 ||

శ్రీభగవానువాచ |

లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ |
జ్ఞానయోగేన సాంఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినాం || 3-3 ||

న కర్మణామనారంభాన్నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్నుతే |
న చ సంన్యసనాదేవ సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి || 3-4 ||

న హి కశ్చిత్తణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్ |
కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః || 3-5 ||

కర్మేంద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్ |
ఇంద్రియాధాన్విమూఢాత్మా మిథ్యాచారః స ఉచ్యతే || 3-6 ||

యస్త్వింద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున |
కర్మేంద్రియైః కర్మయోగమసక్తః స విశిష్యతే || 3-7 ||

నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః |
శరీరయాత్రాపి చ తే న ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః || 3-8 ||

యజ్ఞార్థాత్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబంధనః |
తదర్థం కర్మ కౌంతేయ ముక్తసంగః సమాచర || 3-9 ||

సహయజ్ఞాః ప్రజాః స్పృష్ట్యా పురోవాచ ప్రజాపతిః |
అనేన ప్రసవిష్యధ్వమేష వోఽస్త్విష్టకామధుక్ || 3-10 ||

దేవాన్భావయతానేన తే దేవా భావయంతు వః |
పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః పరమవాప్స్యథ || 3-11 ||

ఇష్టానోగాన్వి వో దేవా దాస్యంతే యజ్ఞభావితాః |
తైర్గతానప్రదాయైభ్యో యో భుంక్తే స్తేన ఏవ సః || 3-12 ||

యజ్ఞశిష్టాశినః సంతో ముచ్యంతే సర్వకిల్బిషైః |
భుంజతే తే త్వఘం పాపా యే పచంత్యాత్మకారణాత్ || 3-13 ||

అన్నాద్భవంతి భూతాని పర్షన్యాదన్నసంభవః |
యజ్ఞాద్భవతి పర్షన్యో యజ్ఞః కర్మసముద్భవః || 3-14 ||

కర్మ బ్రహ్మోద్భవం విద్ధి బ్రహ్మోక్షరసముద్భవం |
తస్మాత్సర్వగతం బ్రహ్మ నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితం || 3-15 ||

ఏవం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహ యః |
అఘాయురింద్రియారామో మోఘం పార్థ స జీవతి || 3-16 ||

యస్త్యాత్మరతిరేవ స్యాదాత్మత్పప్తశ్చ మానవః |
ఆత్మన్యేవ చ సంతుష్టస్తస్య కార్యం న విద్యతే || 3-17 ||

నైవ తస్య కృతేనార్థో నాకృతేనేహ కశ్చన |
న చాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిదర్థవ్యపాశ్రయః || 3-18 ||

తస్మాదసక్తః సతతం కార్యం కర్మ సమాచర |
అసక్తో హ్యచరన్కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః || 3-19 ||

కర్మణైవ హి సంసిద్ధిమాస్థితా జనకాదయః |
లోకసంగ్రహమేవాపి సంపశ్యన్కర్తుమర్హసి || 3-20 ||

యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠస్తత్తదేవేతరో జనః |
స యత్రపమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే || 3-21 ||

న మే పార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కించన |
నానవాప్తమవాప్తవ్యం వర్త ఏవ చ కర్మణి || 3-22 ||

యది హ్యహం న వర్తేయం జాతు కర్మణ్యతంద్రితః |
మమ వర్తానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః || 3-23 ||

ఉత్సీదేయురిమే లోకా న కుర్యాం కర్మ చేదహం |
సంకరస్య చ కర్తా స్యాముపహన్యామిమాః ప్రజాః || 3-24 ||

సకాః కర్మణ్యవిద్వాంసో యథా కుర్వంతి భారత |
కుర్యాద్విద్వాంస్తథాసక్తశ్చిక్విర్లోకసంగ్రహం || 3-25 ||

న బుద్ధిభేదం జనయేదజ్ఞానాం కర్మసంగినాం |
జోషయేత్సర్వకర్మాణి విద్వాన్యుక్తః సమాచరన్ || 3-26 ||

ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః |
అహంకారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితి మన్యతే || 3-27 ||

తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మవిభాగయోః |
గుణా గుణేషు వర్తంత ఇతి మత్వా న సజ్జతే || 3-28 ||

ప్రకృతేర్గుణసమ్మూఢాః సజ్జంతే గుణకర్మసు |
తానకృత్స్నవిదో మందాన్కృత్స్నవిన్న విచాలయేత్ || 3-29 ||

మయి సర్వాణి కర్మాణి సంన్యస్యాధ్యాత్మచేతసా |
నిరాశీర్నిర్మమో భూత్వా యుధ్యస్య విగతజ్వరః || 3-30 ||

యే మే మతమిదం నిత్యమనుతిష్ఠంతి మానవాః |
శ్రద్ధావంతోఽనసూయంతో ముచ్యంతే తేఽపి కర్మభిః || 3-31 ||

యే త్వేతదభ్యసూయంతో నానుతిష్ఠంతి మే మతం ।
సర్వజ్ఞానవిమూఢాంస్తాన్విద్ధి నష్టానచేతసః ॥ 3-32 ॥

సదృశం చేష్టతే స్వస్యాః ప్రకృతేర్జ్ఞానవానపి ।
ప్రకృతిం యాంతి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి ॥ 3-33 ॥

ఇంద్రియస్యేంద్రియస్యార్థే రాగద్వేషా వ్యవస్థితౌ ।
తయోర్న వశమాగచ్ఛేత్తౌ హ్యస్య పరిపంథినౌ ॥ 3-34 ॥

శ్రేయాన్స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్ ।
స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః ॥ 3-35 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః ।
అనిచ్ఛన్నపి వార్ష్ణేయ బలాదివ నియోజితః ॥ 3-36 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

కామ ఏష క్రోధ ఏష రజోగుణసముద్భవః ।
మహాశనో మహాపాపా విద్ధ్యేనమిహ వైరిణం ॥ 3-37 ॥

దూమేనావియతే వహ్నిర్యథాదర్శో మలేన చ ।
యథోల్పేనావృతో గర్భస్తథా తేనేదమావృతం ॥ 3-38 ॥

ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా ।
కామరూపేణ కౌంతేయ దుష్పూరేణానలేన చ ॥ 3-39 ॥

ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధిరస్యాధిష్ఠానముచ్యతే ।
ఏతైర్విమోహయత్యేష జ్ఞానమావృత్య దేహినం ॥ 3-40 ॥

తస్మాత్త్వమింద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ ।
పాప్మానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనం ॥ 3-41 ॥

ఇంద్రియాణి పరాణ్యాహురింద్రియేభ్యః పరం మనః ।
మనసస్సు పరా బుద్ధిర్యో బుద్ధేః పరతస్సు సః ॥ 3-42 ॥

ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్యా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా ।
జహి శత్రుం మహాబాహుః కామరూపం దురాసదం ॥ 3-43 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
కర్మయోగో నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ 3 ॥

అథ చతుర్థోఽధ్యాయః । జ్ఞానకర్మసంన్యాసయోగః

శ్రీభగవానువాచ ।

ఇమం వివస్వతే యోగం ప్రోక్తవానహమవ్యయం ।
వివస్వాన్మనవే ప్రాహ మనురిక్ష్యాకవేఽబ్రవీత్ ॥ 4-1 ॥

ఏవం పరంపరాప్రాప్తమిమం రాజర్షయో విదుః ।
స కాలేనేహ మహతా యోగో నష్టః పరంతప ॥ 4-2 ॥

స ఏవాయం మయా తేఽద్య యోగః ప్రోక్తః పురాతనః ।
భక్తోఽసి మే సఖా చేతి రహస్యం హ్యేతదుత్తమం ॥ 4-3 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

అపరం భవతో జన్మ పరం జన్మ వివస్వతః ।
కథమేతద్విజానీయాం త్వమాదౌ ప్రోక్తవానితి ॥ 4-4 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

బహుని మే వ్యతీతాని జన్మాని తవ చార్జున ।
తాన్యహం వేద సర్వాణి న త్వం వేత్త పరంతప ॥ 4-5 ॥

అజోఽపి సన్నవ్యయాత్మా భూతానామీశ్వరోఽపి సన్ ।
ప్రకృతిం స్వామధిష్ఠాయ సంభవామ్యాత్మమాయయా ॥ 4-6 ॥

యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత ।
అభ్యుత్థానమధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం ॥ 4-7 ॥

పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతాం ।
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే ॥ 4-8 ॥

జన్మ కర్మ చ మే దివ్యమేవం యో వేత్తి తత్త్వతః ।
త్యక్త్వా దేహం పునర్జన్మ నైతి మామేతి సోఽర్జున ॥ 4-9 ॥

వీతరాగభయక్రోధా మన్మయా మాముపాశ్రితాః ।
బహవో జ్ఞానతపసా పూతా మద్భావమాగతాః ॥ 4-10 ॥

యే యథా మాం ప్రపద్యంతే తాంస్తథైవ భజామ్యహం ।
మమ వర్తమానువర్తంతే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః ॥ 4-11 ॥

కాంక్షంతః కర్మణాం సిద్ధిం యజంత ఇహ దేవతాః ।
క్షిప్రం హి మానుషే లోకే సిద్ధిర్భవతి కర్మజా ॥ 4-12 ॥

చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగశః ।
తస్య కర్తారమపి మాం విద్ధ్యకర్తారమవ్యయం ॥ 4-13 ॥

న మాం కర్మాణి లింపంతి న మే కర్మఫలే స్పృహో ।
ఇతి మాం యోఽభిజానాతి కర్మభిర్న స బధ్యతే ॥ 4-14 ॥

ఏవం జ్ఞాత్వా కృతం కర్మ పూర్వైరపి ముముక్షుభిః ।
కురు కర్మైవ తస్మాత్త్వం పూర్వైః పూర్వతరం కృతం ॥ 4-15 ॥

కిం కర్మ కిమకర్మేతి కవయోఽప్యత్ర మోహితాః ।
తత్రే కర్మ ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ ॥ 4-16 ॥

కర్మణో హ్యపి బోధవ్యం బోధవ్యం చ వికర్మణః ।
అకర్మణశ్చ బోధవ్యం గహనా కర్మణో గతిః ॥ 4-17 ॥

కర్మణ్యకర్మ యః పశ్యేదకర్మణి చ కర్మ యః ।
స బుద్ధిమాన్మనుష్యేషు స యుక్తః కృత్స్నకర్మకృత్ ॥ 4-18 ॥

యస్య సర్వే సమారంభాః కామసంకల్పవర్జితాః ।
జ్ఞానాగ్నిదగ్ధకర్మాణం తమాహుః పండితం బుధాః ॥ 4-19 ॥

త్యక్త్వా కర్మఫలాసంగం నిత్యతృప్తో నిరాశ్రయః ।
కర్మణ్యభిప్రవృత్తోఽపి నైవ కించిత్కరోతి సః ॥ 4-20 ॥

నిరాశీర్యతచిత్తాత్మా త్యక్తసర్వపరిగ్రహః ।
శారీరం కేవలం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం ॥ 4-21 ॥

యద్యచ్ఛాలాభసంతుష్టో ద్వంద్వాతీతో విమత్సరః ।
సమః సిద్ధావసిద్ధౌ చ కృత్వాపి న నిబధ్యతే ॥ 4-22 ॥

గతసంగస్య ముక్తస్య జ్ఞానావస్థితచేతసః ।
యజ్ఞాయాచరతః కర్మ సమగ్రం ప్రవిలీయతే ॥ 4-23 ॥

బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మ హవిర్బ్రహ్మగ్నౌ బ్రహ్మణా హుతం ।
బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమాధినా ॥ 4-24 ॥

దైవమేవాపరే యజ్ఞం యోగినః పర్యుపాసతే ।
బ్రహ్మగ్నావపరే యజ్ఞం యజ్ఞేనైవోపజుహ్వతి ॥ 4-25 ॥

శ్రోత్రాదీనీంద్రియాణ్యన్యే సంయమాగ్నిషు జుహ్వతి ।
శబ్దాదీన్విషయానన్య ఇంద్రియాగ్నిషు జుహ్వతి ॥ 4-26 ॥

సర్వాణీంద్రియకర్మాణి ప్రాణకర్మాణి చాపరే ।
ఆత్మసంయమయోగాగ్నౌ జుహ్వతి జ్ఞానదీపితే ॥ 4-27 ॥

ద్రవ్యయజ్ఞాస్తపోయజ్ఞా యోగయజ్ఞాస్తథాపరే ।
స్వాధ్యాయజ్ఞానయజ్ఞాశ్చ యతయః సంశితవ్రతాః ॥ 4-28 ॥

అపానే జుహ్వతి ప్రాణం ప్రాణేఽపానం తథాపరే ।
ప్రాణాపానగతీ రుద్ధ్వా ప్రాణాయామపరాయణాః ॥ 4-29 ॥

అపరే నియతాహారాః ప్రాణాన్ప్రాణేషు జుహ్వతి ।
సర్వేఽప్యేతే యజ్ఞవిదో యజ్ఞక్షపితకల్మషాః ॥ 4-30 ॥

యజ్ఞశిష్టామృతభుజో యాంతి బ్రహ్మ సనాతనం ।
నాయం లోకోఽస్త్వయజ్ఞస్య కుతోఽన్యః కురుసత్తమ ॥ 4-31 ॥

ఏవం బహువిధా యజ్ఞా వితతా బ్రహ్మణో ముఖే ।
కర్మజాన్విధి తాన్సర్వానేవం జ్ఞాత్వా విమోక్ష్యసే ॥ 4-32 ॥

శ్రేయాంద్రవ్యమయాద్యజ్ఞాజ్ఞానయజ్ఞః పరంతప ।
సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే ॥ 4-33 ॥

తద్విద్ధి ప్రణిపాతేన పరిప్రశ్నేన సేవయా ।
ఉపదేక్ష్యంతి తే జ్ఞానం జ్ఞానినస్తత్త్వదర్శినః ॥ 4-34 ॥

యజ్ఞాత్వా న పునర్మోహమేవం యాస్యసి పాండవ ।
యేన భూతాన్యశేషేణ ద్రక్ష్యస్యాత్మన్యథో మయి ॥ 4-35 ॥ var అశేషాణి

అపి చేదసి పాపేభ్యః సర్వేభ్యః పాపకృత్తమః ।
సర్వం జ్ఞానప్లవేనైవ వృజినం సంతరిష్యసి ॥ 4-36 ॥

యథైధాంసి సమిద్ధోఽగ్నిర్భస్మసాత్కురుతేఽర్జున ।
జ్ఞానాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా ॥ 4-37 ॥

న హి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే ।
తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విందతి ॥ 4-38 ॥

శ్రద్ధావాల్లభతే జ్ఞానం తత్పరః సంయతేంద్రియః ।
జ్ఞానం లబ్ధ్వా పరాం శాంతిమచిరేణాధిగచ్ఛతి ॥ 4-39 ॥

అజ్ఞశ్చాశ్రద్ధధానశ్చ సంశయాత్మా వినశ్యతి ।
నాయం లోకోఽస్తి న పరో న సుఖం సంశయాత్మనః ॥ 4-40 ॥

యోగసంన్యస్తకర్మాణం జ్ఞానసంఛిన్నసంశయం ।
ఆత్మవంతం న కర్మాణి నిబద్నంతి ధనంజయ ॥ 4-41 ॥

తస్మాదజ్ఞానసంభూతం హృత్స్థం జ్ఞానాసినాత్మనః ।
చిత్తైవనం సంశయం యోగమాతిష్ఠోత్తిష్ఠ భారత ॥ 4-42 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
జ్ఞానకర్మసంన్యాసయోగో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ 4 ॥

అథ పంచమోఽధ్యాయః । సంన్యాసయోగః

అర్జున ఉవాచ ।

సంన్యాసం కర్మణాం కృష్ణ పునర్యోగం చ శంససి ।
యచ్ఛ్రేయ ఏతయోరేకం తన్మే బ్రూహి సునిశ్చితం ॥ 5-1 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

సంన్యాసః కర్మయోగశ్చ నిఃశ్రేయసకరావుభౌ ।
తయోస్తు కర్మసంన్యాసాత్కర్మయోగో విశిష్యతే ॥ 5-2 ॥

జ్ఞేయః స నిత్యసంన్యాసీ యో న ద్వేష్టి న కాంక్షతి ।
నిర్ద్వంద్వో హి మహాబాహో సుఖం బంధాత్ప్రముచ్యతే ॥ 5-3 ॥

సాంఖ్యయోగౌ పృథగ్బాలాః ప్రవదంతి న పండితాః ।
ఏకమప్యస్థితః సమ్యగుభయోర్విందతే ఫలం ॥ 5-4 ॥

యత్సాంఖ్యైః ప్రాప్యతే స్థానం తద్వోగైరపి గమ్యతే ।
ఏకం సాంఖ్యం చ యోగం చ యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 5-5 ॥

సంన్యాసస్తు మహాబాహో దుఃఖమాపుమయోగతః ।
యోగయుక్తో మునిర్బ్రహ్మ నచిరేణాధిగచ్ఛతి ॥ 5-6 ॥

యోగయుక్తో విశుద్ధాత్మా విజితాత్మా జితేంద్రియః ।
సర్వభూతాత్మభూతాత్మా కుర్వన్నపి న లిప్యతే ॥ 5-7 ॥

నైవ కించిత్కరోమీతి యుక్తో మన్యేత తత్త్వవితే ।
పశ్యజ్ఞాన్వనన్వైశంజిప్రున్నశ్నన్చన్వపజ్ఞాన్వసన్ ॥ 5-8 ॥

ప్రలపన్విస్సృజన్సృష్టాన్మున్నిషన్నిమిషన్నపి ।
ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేషు వర్తంత ఇతి ధారయన్ ॥ 5-9 ॥

బ్రహ్మణ్యాధాయ కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా కరోతి యః ।
లిప్యతే న స పాపేన పద్మపత్రమివాంభసా ॥ 5-10 ॥

కాయేన మనసా బుద్ధ్యా కేవలైరింద్రియైరపి ।
యోగినః కర్మ కుర్వంతి సంగం త్యక్త్వాత్మశుద్ధయే ॥ 5-11 ॥

యుక్తః కర్మఫలం త్యక్త్వా శాంతిమాప్నోతి నైష్ఠికీం ।
అయుక్తః కామకారేణ ఫలే సక్తో నిబధ్యతే ॥ 5-12 ॥

సర్వకర్మాణి మనసా సంన్యస్యాస్తే సుఖం వశీ |
నవద్వారే పురే దేహీ నైవ కుర్వన్న కారయన్ || 5-13 ||

న కర్తృత్వం న కర్మాణి లోకస్య సృజతి ప్రభుః |
న కర్మఫలసంయోగం స్వభావస్తు ప్రవర్తతే || 5-14 ||

నాదత్తే కస్యచిత్పాపం న చైవ సుకృతం విభుః |
అజ్ఞానేనావృతం జ్ఞానం తేన ముహ్యంతి జంతవః || 5-15 ||

జ్ఞానేన తు తదజ్ఞానం యేషాం నాశితమాత్మనః |
తేషామాదిత్యవజ్ఞానం ప్రకాశయతి తత్పరం || 5-16 ||

తద్బుద్ధయస్తదాత్మానస్తన్నిష్ఠాస్తత్పరాయణాః |
గచ్ఛంత్యపునరావృత్తిం జ్ఞాననిర్ఘాతకల్మషాః || 5-17 ||

విద్యావినయసంపన్నే బ్రాహ్మణే గవి హస్తిని |
శుని చైవ శ్వపాకే చ పండితాః సమదర్శినః || 5-18 ||

ఇవైవ తైర్జితః సర్గో యేషాం సామ్యే స్థితం మనః |
నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ తస్మాద్ బ్రహ్మణి తే స్థితాః || 5-19 ||

న ప్రహృష్యేత్త్రియం ప్రాప్య నోద్విజేత్ప్రాప్య చాప్రియం |
స్థిరబుద్ధిరసమ్మాథో బ్రహ్మవిద్ బ్రహ్మణి స్థితః || 5-20 ||

బాహ్యస్పర్శేష్వసక్రాత్మా విందత్యాత్మని యత్సుఖం |
స బ్రహ్మయోగయుక్తాత్మా సుఖమక్షయమశ్నుతే || 5-21 ||

యే హి సంస్పర్శజా భోగా దుఃఖయోనయ ఏవ తే |
ఆద్యంతవంతః కౌంతేయ న తేషు రమతే బుధః || 5-22 ||

శక్నోతీవైవ యః సోఢుం ప్రాక్కరీరవిమోక్షణాత్ |
కామక్రోధోద్భవం వేగం స యుక్తః స సుఖీ నరః || 5-23 ||

యోఽన్తఃసుఖోఽన్తరారామస్తథాంతర్జ్యోతిరేవ యః |
స యోగీ బ్రహ్మనిర్వాణం బ్రహ్మభూతోఽధిగచ్ఛతి || 5-24 ||

లభంతే బ్రహ్మనిర్వాణమృషయః క్షీణకల్మషాః ।
చిన్నద్వైధా యతాత్మానః సర్వభూతహితే రతాః ॥ 5-25 ॥

కామక్రోధవియుక్తానాం యతీనాం యతచేతసాం ।
అభితే బ్రహ్మనిర్వాణం వర్తతే విదితాత్మనాం ॥ 5-26 ॥

స్వరాన్కృత్వా బహిర్భాహ్యోశ్చక్షుశ్చైవాంతరే భ్రువోః ।
ప్రాణాపానౌ సమౌ కృత్వా నాసాభ్యంతరచారిణౌ ॥ 5-27 ॥

యతేంద్రియమనోబుద్ధిర్మునిర్మోక్షపరాయణః ।
విగతేచ్ఛాభయక్రోధో యః సదా ముక్త ఏవ సః ॥ 5-28 ॥

భోక్తారం యజ్ఞతపసాం సర్వలోకమహేశ్వరం ।
సుహృదం సర్వభూతానాం జ్ఞాత్వా మాం శాంతిమృచ్ఛతి ॥ 5-29 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
సంన్యాసయోగో నామ పంచమోఽధ్యాయః ॥ 5 ॥

అథ షష్ఠోఽధ్యాయః । ఆత్మసంయమయోగః
శ్రీభగవానువాచ ।

అనాశ్రితః కర్మఫలం కార్యం కర్మ కరోతి యః ।
స సంన్యాసీ చ యోగీ చ న నిరగ్నిర్న చాక్రియః ॥ 6-1 ॥

యం సంన్యాసమితి ప్రాహుర్యోగం తం విద్ధి పాండవ ।
న హ్యసంన్యస్తసంకల్పో యోగీ భవతి కశ్చన ॥ 6-2 ॥

ఆరురుక్షోర్మునేర్యోగం కర్మ కారణముచ్యతే ।
యోగారూఢస్య తస్యైవ శమః కారణముచ్యతే ॥ 6-3 ॥

యదా హి నేంద్రియార్థేషు న కర్మస్వనుషజ్ఞతే ।
సర్వసంకల్పసంన్యాసీ యోగారూఢస్తదోచ్యతే ॥ 6-4 ॥

ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానం నాత్మానమవసాదయేత్ ।
ఆత్మైవ హ్యేత్మనో బంధురాత్మైవ రిపురాత్మనః ॥ 6-5 ॥

బంధురాత్మాత్మనస్తస్య యేనాత్మైవాత్మనా జితః |
అనాత్మనస్తు శత్రుత్వే వరైతాత్మైవ శత్రువత్ || 6-6 ||

జితాత్మనః ప్రశాంతస్య పరమాత్మా సమాహితః |
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు తథా మానాపమానయోః || 6-7 ||

జ్ఞానవిజ్ఞానతృప్తాత్మా కూటస్థో విజితేంద్రియః |
యుక్త ఇత్యుచ్యతే యోగీ సమలోష్ఠాశ్శకాంచనః || 6-8 ||

సుహృన్నిత్రారుదాసీనమధ్యస్థద్వేష్యబంధుషు |
సాధుష్యపి చ పాపేషు సమబుద్ధిర్విశిష్యతే || 6-9 ||

యోగీ యుంజీత సతతమాత్మానం రహసి స్థితః |
ఏకాకీ యతచిత్రాత్మా నిరాశీరపరిగ్రహః || 6-10 ||

శుచౌ దేశే ప్రతిష్ఠాప్య స్థిరమాసనమాత్మనః |
నాత్యుచ్ఛ్రితం నాతినీచం చైలాజినకుశోత్తరం || 6-11 ||

తత్రైకాగ్రం మనః కృత్వా యతచిత్రేంద్రియక్రియః |
ఉపవిశ్యాసనే యుంజ్యాద్యోగమాత్మవిశుద్ధయే || 6-12 ||

సమం కాయశిరోగ్రీవం ధారయన్నచలం స్థిరః |
సంప్రేక్ష్య నాసికాగ్రం స్వం దిశశ్చానవలోకయన్ || 6-13 ||

ప్రశాంతాత్మా విగతభీర్భ్రహ్మచారివ్రతే స్థితః |
మనః సంయమ్య మచ్ఛిత్రో యుక్త ఆసీత మత్పరః || 6-14 ||

యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ నియతమానసః |
శాంతిం నిర్వాణపరమాం మత్సంస్థామధిగచ్ఛతి || 6-15 ||

నాత్యశ్చ తస్తు యోగోఽస్తి న చైకాంతమనశ్చతః |
న చాతిస్వప్నశీలస్య జాగ్రతో నైవ చార్జున || 6-16 ||

యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్ఠస్య కర్మసు |
యుక్తస్వప్నావబోధస్య యోగో భవతి దుఃఖహా || 6-17 ||

యదా వినియతం చిత్తమాత్మన్యేవాపతిష్ఠతే ।
నిఃస్పృహః సర్వకామేభ్యో యుక్త ఇత్యుచ్యతే తదా ॥ 6-18 ॥

యథా దీపో నివాతస్థో నేంగతే సోపమా స్మృతా ।
యోగినో యతచిత్తస్య యుంజతో యోగమాత్మనః ॥ 6-19 ॥

యత్రోపరమతే చిత్తం నిరుద్ధం యోగసేవయా ।
యత్ర చైవాత్మనాత్మానం పశ్యన్నాత్మని తుష్యతి ॥ 6-20 ॥

సుఖమాత్యంతికం యత్తద్ బుద్ధిగ్రాహ్యమతీంద్రియం ।
వేత్తి యత్ర న చైవాయం స్థితశ్చలతి తత్త్వతః ॥ 6-21 ॥

యం లభ్య్వా చాపరం లాభం మన్యతే నాధికం తతః ।
యస్మిన్స్థితో న దుఃఖేన గురుణాపి విచాల్యతే ॥ 6-22 ॥

తం విద్యాద్ దుఃఖసంయోగవియోగం యోగసంజ్ఞితం ।
స నిశ్చయేన యోక్తవ్యో యోగోఽనిర్విణ్ణచేతసా ॥ 6-23 ॥

సంకల్పప్రభవాన్కామాంస్త్యక్త్వా సర్వానశేషతః ।
మనసైవేంద్రియగ్రామం వినియమ్య సమంతతః ॥ 6-24 ॥

శనైః శనైరుపరమేద్ బుద్ధ్యా ధృతిగృహీతయా ।
ఆత్మసంస్థం మనః కృత్వా న కించిదపి చింతయేత్ ॥ 6-25 ॥

యతో యతో నిశ్చరతి మనశ్చంచలమస్థిరం ।
తతస్తతో నియమ్యైతదాత్మన్యేవ వశం నయేత్ ॥ 6-26 ॥

ప్రశాంతమనసం హ్యేనం యోగినం సుఖముత్తమం ।
ఉపైతి శాంతరజసం బ్రహ్మభూతమకల్మషం ॥ 6-27 ॥

యుంజన్నేవం సదాత్మానం యోగీ విగతకల్మషః ।
సుఖేన బ్రహ్మసంస్పర్శమత్యంతం సుఖమశ్నుతే ॥ 6-28 ॥

సర్వభూతస్థమాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని ।
ఈక్షతే యోగయుక్తాత్మా సర్వత్ర సమదర్శనః ॥ 6-29 ॥

యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి ।
తస్యాహం న ప్రణశ్యామి స చ మే న ప్రణశ్యతి ॥ 6-30 ॥

సర్వభూతస్థితం యో మాం భజత్యేకత్వమాస్థితః ।
సర్వథా వర్తమానోఽపి స యోగీ మయి వర్తతే ॥ 6-31 ॥

ఆత్మోపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతి యోఽర్జున ।
సుఖం వా యది వా దుఃఖం స యోగీ పరమో మతః ॥ 6-32 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

యోఽయం యోగస్త్వయా ప్రోక్తః సామ్యేన మధుసూదన ।
ఏతస్యాహం న పశ్యామి చంచలత్వాత్స్థితిం స్థిరాం ॥ 6-33 ॥

చంచలం హి మనః కృష్ణ ప్రమాధి బలవద్ దృఢం ।
తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోరివ సుదుష్కరం ॥ 6-34 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

అసంశయం మహాబాహో మనో దుర్నిగ్రహం చలం ।
అభ్యాసేన తు కౌంతేయ వైరాగ్యేణ చ గృహ్యతే ॥ 6-35 ॥

అసంయతాత్మనా యోగో దుష్ప్రాప ఇతి మే మతిః ।
వశ్యాత్మనా తు యతతా శక్యోఽవాప్తుముపాయతః ॥ 6-36 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

అయతిః శ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్ఛలితమానసః ।
అప్రాప్య యోగసంసిద్ధిం కాం గతిం కృష్ణ గచ్ఛతి ॥ 6-37 ॥

కచ్ఛిన్నోభయవిభ్రష్టశ్చిన్నాభ్రమివ నశ్యతి ।
అప్రతిష్ఠో మహాబాహో విమూఢో బ్రహ్మణః పథి ॥ 6-38 ॥

ఏతన్నే సంశయం కృష్ణ ఛేత్తుమర్హస్యశేషతః ।
త్వదన్యః సంశయస్యాస్య ఛేత్తా న హ్యుపపద్యతే ॥ 6-39 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

పార్థ నైవేహ నాముత్ర వినాశస్తస్య విద్యతే ।
న హి కల్యాణకృత్కశ్చిద్ దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి ॥ 6-40 ॥

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకానుషిత్వా శాశ్వతీః సమాః ।
శుచీనాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టోఽభిజాయతే ॥ 6-41 ॥

అథవా యోగినామేవ కులే భవతి ధీమతాం ।
ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశం ॥ 6-42 ॥

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వదేహికం ।
యతతే చ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన ॥ 6-43 ॥

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హ్రీయతే హ్యవశోఽపి సః ।
జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మతివర్తతే ॥ 6-44 ॥

ప్రయత్నాద్యతమానస్తు యోగీ సంశుద్ధకిల్బిషః ।
అనేకజన్మసంసిద్ధస్తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 6-45 ॥

తపస్విభ్యోఽధికో యోగీ జ్ఞానిభ్యోఽపి మతోఽధికః ।
కర్మిభ్యశ్చాధికో యోగీ తస్మాద్యోగీ భవార్జున ॥ 6-46 ॥

యోగినామపి సర్వేషాం మధతేనాంతరాత్మనా ।
శ్రద్ధావాన్పజతే యో మాం స మే యుక్తతమో మతః ॥ 6-47 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
ఆత్మసంయమయోగో నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ 6 ॥

అథ సప్తమోఽధ్యాయః । జ్ఞానవిజ్ఞానయోగః

శ్రీభగవానువాచ ।

మయ్యాసక్తమనాః పార్థ యోగం యుంజన్మదాశ్రయః ।
అసంశయం సమగ్రం మాం యథా జ్ఞాస్యసి తచ్ఛృణు ॥ 7-1 ॥

జ్ఞానం తేఽహం సవిజ్ఞానమిదం వక్ష్యామ్యశేషతః ।
యజ్ఞాత్వా నేహ భూయోఽన్యజ్ఞాత్వవ్యమవశిష్యతే ॥ 7-2 ॥

మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే ।
యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్నాం వేత్తి తత్త్వతః ॥ 7-3 ॥

భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధిరేవ చ ।
అహంకార ఇతీయం మే భిన్నా ప్రకృతిరష్టధా ॥ 7-4 ॥

అపరేయమితస్త్వన్యాం ప్రకృతిం విద్ధి మే పరాం ।
జీవభూతాం మహాబాహూ యయేదం ధార్యతే జగత్ ॥ 7-5 ॥

ఏతద్యోనీని భూతాని సర్వాణీత్యుపధారయ ।
అహం కృత్స్నస్య జగతః ప్రభవః ప్రలయస్తథా ॥ 7-6 ॥

మత్తః పరతరం నాన్యత్కించిదస్తి ధనంజయ ।
మయి సర్వమిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ ॥ 7-7 ॥

రసోఽహమప్సు కౌంతేయ ప్రభాస్మి శశిసూర్యయోః ।
ప్రణవః సర్వవేదేషు శబ్దః ఖే పౌరుషం నృషు ॥ 7-8 ॥

పుణ్యో గంధః పృథివ్యాం చ తేజశ్చాస్మి విభావసౌ ।
జీవనం సర్వభూతేషు తపశ్చాస్మి తపస్విషు ॥ 7-9 ॥

బీజం మాం సర్వభూతానాం విద్ధి పార్థ సనాతనం ।
బుద్ధిర్బుద్ధిమతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహం ॥ 7-10 ॥

బలం బలవతాం చాహం కామరాగవివర్జితం ।
ధర్మావిరుద్ధో భూతేషు కామోఽస్మి భరతర్షభ ॥ 7-11 ॥

యే చైవ సాత్త్వికా భావా రాజసాస్తామసాశ్చ యే ।
మత్త ఏవేతి తాన్విద్ధి న త్వహం తేషు తే మయి ॥ 7-12 ॥

త్రిభిర్గుణమయైర్పావైరేభిః సర్వమిదం జగత్ ।
మోహితం నాభిజానాతి మామేభ్యః పరమవ్యయం ॥ 7-13 ॥

దైవీ హ్యేషా గుణమయీ మమ మాయా దురత్యయా ।
మామేవ యే ప్రపద్యంతే మాయామేతాం తరంతి తే ॥ 7-14 ॥

న మాం దుష్కృతిన్ మూఢాః ప్రపద్యంతే నరాధమాః ।
మాయయాపహృతజ్ఞానా ఆసురం భావమాశ్రితాః ॥ 7-15 ॥

చతుర్విధా భజంతే మాం జనాః సుకృతిన్ఽర్జున ।
ఆర్తో జిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీ చ భరతర్షభ ॥ 7-16 ॥

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తిర్విశిష్యతే ।
ప్రియో హి జ్ఞానిన్ఽత్యర్థమహం స చ మమ ప్రియః ॥ 7-17 ॥

ఉదారాః సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ మే మతం ।
ఆస్థితః స హి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాం గతిం ॥ 7-18 ॥

బహూనాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే ।
వాసుదేవః సర్వమితి స మహాత్మా సుదుర్లభః ॥ 7-19 ॥

కామైస్సైస్సైర్లృతజ్ఞానాః ప్రపద్యంతేఽన్యదేవతాః ।
తం తం నియమమాస్థాయ ప్రకృత్యా నియతాః స్వయా ॥ 7-20 ॥

యో యో యాం యాం తనుం భక్తః శ్రద్ధయాచ్ఛితుమిచ్ఛతి ।
తస్య తస్యాచలాం శ్రద్ధాం తామేవ విదధామ్యహం ॥ 7-21 ॥

స తయా శ్రద్ధయా యుక్తస్తస్యారాధనమీహతే ।
లభతే చ తతః కామాన్మయైవ విహితాన్ తాన్ ॥ 7-22 ॥

అంతవత్సు ఫలం తేషాం తద్భవత్యల్పమేధసాం ।
దేవాందేవయజ్ఞో యాంతి మద్భక్తా యాంతి మామపి ॥ 7-23 ॥

అవ్యక్తం వ్యక్తిమాపన్నం మన్యంతే మామబుద్ధయః ।
పరం భావమజానంతో మమావ్యయమనుత్తమం ॥ 7-24 ॥

నాహం ప్రకాశః సర్వస్య యోగమాయాసమావృతః ।
మూఢోఽయం నాభిజానాతి లోకో మామజమవ్యయం ॥ 7-25 ॥

వేదాహం సమతీతాని వర్తమానాని చార్జున ।
భవిష్యాణి చ భూతాని మాం తు వేద న కశ్చన ॥ 7-26 ॥

ఇచ్చాద్వేషసముత్తేన ద్వంద్వమోహేన భారత ।
సర్వభూతాని సమ్మోహం సర్గే యాంతి పరంతప ॥ 7-27 ॥

యేషాం త్వంతగతం పాపం జనానాం పుణ్యకర్మణాం ।
తే ద్వంద్వమోహనిర్ముక్తా భజంతే మాం దృఢవ్రతాః ॥ 7-28 ॥

జరామరణమోక్షాయ మామాశ్రిత్య యతంతి యే ।
తే బ్రహ్మ తద్విదుః కృత్స్నమధ్యాత్మం కర్మ చాఖిలం ॥ 7-29 ॥

సాధిభూతాధిదైవం మాం సాధియజ్ఞం చ యే విదుః ।
ప్రయాణకాలేఽపి చ మాం తే విదుర్యుక్తచేతసః ॥ 7-30 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
జ్ఞానవిజ్ఞానయోగో నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ 7 ॥

అథ అష్టమోఽధ్యాయః । అక్షరబ్రహ్మయోగః

అర్జున ఉవాచ ।

కిం తద్ బ్రహ్మ కిమధ్యాత్మం కిం కర్మ పురుషోత్తమ ।
అధిభూతం చ కిం ప్రోక్తమధిదైవం కిముచ్యతే ॥ 8-1 ॥

అధియజ్ఞః కథం కోఽత్ర దేహేఽస్మిన్నధుసూదన ।
ప్రయాణకాలే చ కథం జ్ఞేయోఽసి నియతాత్మభిః ॥ 8-2 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

అక్షరం బ్రహ్మ పరమం స్వభావోఽధ్యాత్మముచ్యతే ।
భూతభావోద్భవకరో విసర్గః కర్మసంజ్ఞితః ॥ 8-3 ॥

అధిభూతం క్షరో భావః పురుషశ్చాధిదైవతం ।
అధియజ్ఞోఽహమేవాత్ర దేహే దేహభృతాం వర ॥ 8-4 ॥

అంతకాలే చ మామేవ స్మరన్ముక్త్యా కలేవరం ।
యః ప్రయాతి స మద్భావం యాతి నాస్త్వత్ర సంశయః ॥ 8-5 ॥

యం యం వాపి స్మరన్భావం త్యజత్యంతే కలేవరం ।
తం తమేవైతి కౌంతేయ సదా తద్భావభావితః ॥ 8-6 ॥

తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు మామనుస్మర యుధ్య చ ।
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిర్మామేవైష్యస్యసంశయః ॥ 8-7 ॥ orసంశయం

అభ్యాసయోగయుక్తేన చేతసా నాన్యగామినా ।
పరమం పురుషం దివ్యం యాతి పార్థానుచింతయన్ ॥ 8-8 ॥

కవిం పురాణమనుశాసితార-
మణోరణీయంసమనుస్మరేద్యః ।
సర్వస్య ధాతారమచింత్యరూప-
మాదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ॥ 8-9 ॥

ప్రయాణకాలే మనసాఽచలేన
భక్త్యా యుక్తో యోగబలేన చైవ ।
భ్రువోర్మధ్యే ప్రాణమావేశ్య సమ్యక్
స తం పరం పురుషముపైతి దివ్యం ॥ 8-10 ॥

యదక్షరం వేదవిదో వదంతి
విశంతి యద్యతయో వీతరాగాః ।
యదిచ్ఛంతో బ్రహ్మచర్యం చరంతి
తత్తే పదం సంగ్రహేణ ప్రవక్ష్యే ॥ 8-11 ॥

సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనో హృది నిరుధ్య చ ।
మూర్ఖ్యాధాయాత్మనః ప్రాణమాస్థితో యోగధారణాం ॥ 8-12 ॥

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్ ।
యః ప్రయాతి త్యజందేహం స యాతి పరమాం గతిం ॥ 8-13 ॥

అనన్యచేతాః సతతం యో మాం స్మరతి నిత్యశః ।
తస్యాహం సులభః పార్థ నిత్యయుక్తస్య యోగినః ॥ 8-14 ॥

మాముపేత్య పునర్జన్మ దుఃఖాలయమశాశ్వతం ।
నాప్పువంతి మహాత్మానః సంసిద్ధిం పరమాం గతాః ॥ 8-15 ॥

ఆబ్రహ్మభువనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున ।
మాముపేత్య తు కౌంతేయ పునర్జన్మ న విద్యతే ॥ 8-16 ॥

సహస్రయుగపర్యంతమహార్యద్ బ్రహ్మణో విదుః ।
రాత్రిం యుగసహస్రాంతాం తేఽహోరాత్రవిదో జనాః ॥ 8-17 ॥

అవ్యక్తాద్ వ్యక్తయః సర్వాః ప్రభవంత్యహరాగమే ।
రాత్రియాగమే ప్రలీయంతే తత్రైవావ్యక్తసంజ్ఞకే ॥ 8-18 ॥

భూతగ్రామః స ఏవాయం భూత్వా భూత్వా ప్రలీయతే ।
రాత్రియాగమేఽవశః పార్థ ప్రభవత్యహరాగమే ॥ 8-19 ॥

పరస్తస్మాత్తు భావోఽన్యోఽవ్యక్తోఽవ్యక్తాత్సనాతనః ।
యః స సర్వేషు భూతేషు నశ్యత్సు న వినశ్యతి ॥ 8-20 ॥

అవ్యక్తోఽక్షర ఇత్యుక్తస్తమాహుః పరమాం గతిం ।
యం ప్రాప్య న నివర్తంతే తద్దామ పరమం మమ ॥ 8-21 ॥

పురుషః స పరః పార్థ భక్త్యా లభ్యస్త్వనన్యయా ।
యస్యాంతఃస్థాని భూతాని యేన సర్వమిదం తతం ॥ 8-22 ॥

యత్ర కాలే త్వనావృత్తిమావృత్తిం చైవ యోగినః ।
ప్రయాతా యాంతి తం కాలం వక్ష్యామి భరతర్షభ ॥ 8-23 ॥

అగ్నిర్ద్యోతిరహః శుక్లః షణ్మాసా ఉత్తరాయణం ।
తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః ॥ 8-24 ॥

ధూమో రాత్రిస్తథా కృష్ణః షణ్మాసా దక్షిణాయనం ।
తత్ర చాంద్రమసం జ్యోతిర్యోగీ ప్రాప్య నివర్తతే ॥ 8-25 ॥

శుక్లకృష్ణే గతీ హ్యేతే జగతః శాశ్వతే మతే ।
ఏకయా యాత్యనావృత్తిమన్యయావర్తతే పునః ॥ 8-26 ॥

నైతే సృతీ పార్థ జానన్యోగీ ముహ్యతి కశ్చన ।
తస్మాత్సర్వేషు కాలేషు యోగయుక్తో భవార్జున ॥ 8-27 ॥

వేదేషు యజ్ఞేషు తపఃసు చైవ
దానేషు యత్పుణ్యఫలం ప్రదిష్టం ।
అత్యేతి తత్సర్వమిదం విదిత్వా
యోగీ పరం స్థానముపైతి చాద్యం ॥ 8-28 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
అక్షరబ్రహ్మయోగో నామాష్టమోఽధ్యాయః ॥ 8 ॥

అథ నవమోఽధ్యాయః । రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగః

శ్రీభగవానువాచ ।

ఇదం తు తే గుహ్యతమం ప్రవక్ష్యామ్యనసూయవే ।
జ్ఞానం విజ్ఞానసహితం యజ్ఞాత్వా మోక్ష్యసేఽశుభాత్ ॥ 9-1 ॥

రాజవిద్యా రాజగుహ్యం పవిత్రమిదముత్తమం ।
ప్రత్యక్షావగమం ధర్మ్యం సుసుఖం కర్తుమవ్యయం ॥ 9-2 ॥

అశ్రద్ధధానాః పురుషా ధర్మస్యాస్య పరంతప ।
అప్రాప్య మాం నివర్తంతే మృత్యుసంసారవర్తని ॥ 9-3 ॥

మయా తతమిదం సర్వం జగదవ్యక్తమూర్తినా ।
మత్స్థాని సర్వభూతాని న చాహం తేష్వవస్థితః ॥ 9-4 ॥

న చ మత్స్థాని భూతాని పశ్య మే యోగమైశ్వరం ।
భూతభృన్న చ భూతస్థో మమాత్మా భూతభావనః ॥ 9-5 ॥

యథాకాశస్థితో నిత్యం వాయుః సర్వత్రగో మహాన్ ।
తథా సర్వాణి భూతాని మత్స్థానీత్యుపధారయ ॥ 9-6 ॥

సర్వభూతాని కౌంతేయ ప్రకృతిం యాంతి మామికాం ।
కల్పక్షయే పునస్తాని కల్పాదౌ విసృజామ్యహం ॥ 9-7 ॥

ప్రకృతిం స్వామవష్టభ్య విసృజామి పునః పునః ।
భూతగ్రామమిమం కృత్స్నమవశం ప్రకృతేర్వశాత్ ॥ 9-8 ॥

న చ మాం తాని కర్మాణి నిబద్ధంతి ధనంజయ ।
ఉదాసీనవదాసీనమసక్తం తేషు కర్మసు ॥ 9-9 ॥

మయాధ్యక్షేణ ప్రకృతిః సూయతే సచరాచరం ।
హేతునానేన కౌంతేయ జగద్విపరివర్తతే ॥ 9-10 ॥

అవజానంతి మాం మూఢా మానుషీం తనుమాశ్రితం ।
పరం భావమజానంతో మమ భూతమహేశ్వరం ॥ 9-11 ॥

మోఘశా మోఘకర్మాణో మోఘజ్ఞానా విచేతసః ।
రాక్షసీమాసురీం చైవ ప్రకృతిం మోహినీం శ్రితాః ॥ 9-12 ॥

మహాత్మానస్తు మాం పార్థ దైవీం ప్రకృతిమాశ్రితాః ।
భజంత్యనన్యమనసో జ్ఞాత్వా భూతాదిమవ్యయం ॥ 9-13 ॥

సతతం కీర్తయంతో మాం యతంతశ్చ దృఢవ్రతాః ।
నమస్యంతశ్చ మాం భక్త్యా నిత్యయుక్తా ఉపాసతే ॥ 9-14 ॥

జ్ఞానయజ్ఞేన చాప్యన్యే యజంతో మాముపాసతే ।
ఏకత్వేన పృథక్త్వేన బహుధా విశ్వతోముఖం ॥ 9-15 ॥

అహం క్రతురహం యజ్ఞః స్వధాహమహమౌషధం ।
మంత్రోఽహమహమేవాజ్యమహమగ్నిరహం హుతం ॥ 9-16 ॥

పితాహమస్య జగతో మాతా ధాతా పితామహాః ।
వేద్యం పవిత్రమోంకార ఋక్సామ యజురేవ చ ॥ 9-17 ॥

గతిర్పర్తా ప్రభుః సాక్షీ నివాసః శరణం సుహృత్ ।
ప్రభవః ప్రలయః స్థానం నిధానం బీజమవ్యయం ॥ 9-18 ॥

తపామ్యహమహం వర్షం నిగ్రహ్ణోమ్యుత్సృజామి చ ।
అమృతం చైవ మృత్యుశ్చ సదసచ్ఛాహమర్జున ॥ 9-19 ॥

త్రైవిద్యా మాం సోమపాః పూతపాపా
యజ్ఞేరిష్ట్యా స్వర్గతిం ప్రార్థయంతే ।
తే పుణ్యమాసాద్య సురేంద్రలోక-
మన్నంతి దివ్యాందివి దేవభోగాన్ ॥ 9-20 ॥

తే తం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం
క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశంతి ।
ఏవం త్రయీధర్మమనుప్రపన్నా
గతాగతం కామకామా లభంతే ॥ 9-21 ॥

అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే ।
తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహం ॥ 9-22 ॥

యేఽప్యన్యదేవతా భక్తా యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
తేఽపి మామేవ కౌంతేయ యజంత్యవిధిపూర్వకం ॥ 9-23 ॥

అహం హి సర్వయజ్ఞానాం భోక్తా చ ప్రభురేవ చ ।
న తు మామభిజానంతి తత్త్వేనాతశ్చ్యవంతి తే ॥ 9-24 ॥

యాంతి దేవవ్రతా దేవాస్పితృన్యాంతి పితృవ్రతాః ।
భూతాని యాంతి భూతేజ్ఞా యాంతి మద్యాజినోఽపి మాం ॥ 9-25 ॥

పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యో మే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి ।
తదహం భక్త్యుపహృతమశ్నామి ప్రయతాత్మనః ॥ 9-26 ॥

యత్కరోషి యదశ్నాసి యజ్ఞహోషి దదాసి యత్ ।
యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కురుష్వ మదర్పణం ॥ 9-27 ॥

శుభాశుభఫలైరేవం మోక్ష్యసే కర్మబంధనైః ।
సంన్యాసయోగయుక్తాత్మా విముక్తో మాముపైష్యసి ॥ 9-28 ॥

సమోఽహం సర్వభూతేషు న మే ద్వేష్యోఽస్మి న ప్రీయః ।
యే భజంతి తు మాం భక్త్యా మయి తే తేషు చాప్యహం ॥ 9-29 ॥

అపి చేత్సుదురాచారో భజతే మామనన్యభాక్ ।
సాధురేవ స మంతవ్యః సమ్యగ్వ్యవసితో హి సః ॥ 9-30 ॥

క్షీప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి ।
కౌంతేయ ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి ॥ 9-31 ॥

మాం హి పార్థ వ్యపాశ్రిత్య యేఽపి స్యుః పాపయోనయః ।
స్త్రియో వైశ్యాస్తథా శూద్రాస్తేఽపి యాంతి పరాం గతిం ॥ 9-32 ॥

కిం పునర్బ్రాహ్మణాః పుణ్యా భక్తౌ రాజర్షయస్తథా ।
అనిత్యమసుఖం లోకమిమం ప్రాప్య భజస్వ మాం ॥ 9-33 ॥

మన్మనా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కరు ।
మామేవైష్యసి యుక్తైవమాత్మానం మత్పరాయణః ॥ 9-34 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
రాజవిద్యారాజగుహ్యయోగో నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ 9 ॥

అథ దశమోఽధ్యాయః । విభూతియోగః

శ్రీభగవానువాచ ।

భూయ ఏవ మహాబాహో శృణు మే పరమం వచః ।
యత్తేఽహం ప్రీయమాణాయ వక్ష్యామి హితకామ్యయా ॥ 10-1 ॥

న మే విదుః సురగణాః ప్రభవం న మహర్షయః ।
అహమాదిర్ధి దేవానాం మహర్షీణాం చ సర్వశః ॥ 10-2 ॥

యో మామజమనాదిం చ వేత్తి లోకమహేశ్వరం ।
అసమ్మాఢః స మర్త్యేషు సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ 10-3 ॥

బుద్ధిర్జ్ఞానమసమ్మోహః క్షమా సత్యం దమః శమః ।
సుఖం దుఃఖం భవోఽభావో భయం చాభయమేవ చ ॥ 10-4 ॥

అహింసా సమతా తుష్టిస్తపో దానం యశోఽయశః ।
భవంతి భావా భూతానాం మత్త ఏవ పృథగ్విధాః ॥ 10-5 ॥

మహర్షయః సప్త పూర్వే చత్వారో మనవస్తథా ।
మద్భావా మానసా జాతా యేషాం లోక ఇమాః ప్రజాః ॥ 10-6 ॥

ఏతాం విభూతిం యోగం చ మమ యో వేత్తి తత్త్వతః ।
సోఽవికంపేన యోగేన యుజ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ 10-7 ॥

అహం సర్వస్య ప్రభవో మత్తః సర్వం ప్రవర్తతే ।
ఇతి మత్వా భజంతే మాం బుధా భావసమన్వితాః ॥ 10-8 ॥

మచ్చితా మధతప్రాణా బోధయంతః పరస్పరం ।
కథయంతశ్చ మాం నిత్యం తుష్యంతి చ రమంతి చ ॥ 10-9 ॥

తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకం ।
దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాంతి తే ॥ 10-10 ॥

తేషామేవానుకంపార్థమహమజ్ఞానజం తమః ।
నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా ॥ 10-11 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

పరం బ్రహ్మ పరం ధామ పవిత్రం పరమం భవాన్ ।
పురుషం శాశ్వతం దివ్యమాదిదేవమజం విభుం ॥ 10-12 ॥

ఆహుస్త్యామృషయః సర్వే దేవర్షిర్నారదస్తథా ।
అసితో దేవలో వ్యాసః స్వయం చైవ బ్రవీషి మే ॥ 10-13 ॥

సర్వమేతద్గుతం మన్వే యన్మాం వదసి కేశవ ।
న హి తే భగవన్వ్యక్తిం విదుర్దేవా న దానవాః ॥ 10-14 ॥

స్వయమేవాత్మనాత్మానం వేత్త త్వం పురుషోత్తమ ।
భూతభావన భూతేశ దేవదేవ జగత్పతే ॥ 10-15 ॥

వక్తుమర్హస్యశేషేణ దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః ।
యాభిర్విభూతిభిర్లోకానిమాంస్త్వం వ్యాప్య తిష్ఠసి ॥ 10-16 ॥

కథం విద్యామహం యోగింస్త్వాం సదా పరిచింతయన్ ।
కేషు కేషు చ భావేషు చింత్యోఽసి భగవన్మయా ॥ 10-17 ॥

విస్తరేణాత్మనో యోగం విభూతిం చ జనార్దన ।
భూయః కథయ త్రప్తిర్ధి శృణ్వతో నాస్తి మేఽమృతం ॥ 10-18 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

హంత తే కథయిష్యామి దివ్యా హ్యత్మవిభూతయః ।
ప్రాధాన్యతః కురుశ్రేష్ఠ నాస్త్యంతో విస్తరస్య మే ॥ 10-19 ॥

అహమాత్మా గుడాకేశ సర్వభూతాశయస్థితః ।
అహమాదిశ్చ మధ్యం చ భూతానామంత ఏవ చ ॥ 10-20 ॥

ఆదిత్యానామహం విష్ణుర్జ్యోతిషాం రవిరంశుమాన్ ।
మరీచిర్మరుతామస్మి నక్షత్రాణామహం శశీ ॥ 10-21 ॥

వేదానాం సామవేదోఽస్మి దేవానామస్మి వాసవః ।
ఇంద్రియాణాం మనశ్చాస్మి భూతానామస్మి చేతనా ॥ 10-22 ॥

రుద్రాణాం శంకరశ్చాస్మి విత్తేశో యక్షరక్షసాం ।
వసూనాం పావకశ్చాస్మి మేరుః శిఖరిణామహం ॥ 10-23 ॥

పురోధసాం చ ముఖ్యం మాం విద్ధి పార్థ బృహస్పతిం ।
సేనానీనామహం స్కందః సరసామస్మి సాగరః ॥ 10-24 ॥

మహర్షీణాం భృగురహం గిరామస్మ్యేకమక్షరం ।
యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి స్థావరాణాం హిమాలయః ॥ 10-25 ॥

అశ్వత్థః సర్వవృక్షాణాం దేవర్షీణాం చ నారదః ।
గంధర్వాణాం చిత్రరథః సిద్ధానాం కపిలో మునిః ॥ 10-26 ॥

ఉచ్చైఃశ్రవసమశ్వానాం విద్ధి మామమృతోద్భవం ।
ఐరావతం గజేంద్రాణాం నరాణాం చ నరాధిపం ॥ 10-27 ॥

ఆయుధానామహం వజ్రం ధేనూనామస్మి కామధుక్ ।
ప్రజనశ్చాస్మి కందర్పః సర్పాణామస్మి వాసుకీః ॥ 10-28 ॥

అనంతశ్చాస్మి నాగానాం వరుణో యాదసామహం ।
పితృణామర్యమా చాస్మి యమః సంయమతామహం ॥ 10-29 ॥

ప్రహ్లాదశ్చాస్మి దైత్యానాం కాలః కలయతామహం ।
మృగాణాం చ మృగేంద్రోఽహం వైనతేయశ్చ పక్షిణాం ॥ 10-30 ॥

పవనః పవతామస్మి రామః శస్త్రభృతామహం ।
ఝషాణాం మకరశ్చాస్మి స్రోతసామస్మి జాహ్నవీ ॥ 10-31 ॥

సర్గాణామాదిరంతశ్చ మధ్యం చైవాహమర్జున ।
అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానాం వాదః ప్రవదతామహం ॥ 10-32 ॥

అక్షరాణామకారోఽస్మి ద్వంద్వః సామాసికస్య చ ।
అహమేవాక్షయః కాలో ధాతాహం విశ్వతోముఖః ॥ 10-33 ॥

మృత్యుః సర్వహరశ్చాహముద్భవశ్చ భవిష్యతాం ।
కీర్తిః శ్రీర్వాక్చ నారీణాం స్మృతిర్మేధా ధృతిః క్షమా ॥ 10-34 ॥

బృహత్సామ తథా సాహ్నాం గాయత్రీ ఛందసామహం ।
మాసానాం మార్గశీర్షోఽహమృతూనాం కుసుమాకరః ॥ 10-35 ॥

ద్యూతం ఛలయతామస్మి తేజస్తేజస్వినామహం ।
జయోఽస్మి వ్యవసాయోఽస్మి సత్త్వం సత్త్వవతామహం ॥ 10-36 ॥

వృష్టీనాం వాసుదేవోఽస్మి పాండవానాం ధనంజయః ।
మునీనామప్యహం వ్యాసః కవీనాముశనా కవిః ॥ 10-37 ॥

దండో దమయతామస్మి నీతిరస్మి జిగీషతాం ।
మౌనం చైవాస్మి గుహ్యానాం జ్ఞానం జ్ఞానవతామహం ॥ 10-38 ॥

యచ్ఛాపి సర్వభూతానాం బీజం తదహమర్జున ।
న తదస్తి వినా యత్స్యాన్మయా భూతం చరాచరం ॥ 10-39 ॥

నాంతోఽస్తి మమ దివ్యానాం విభూతీనాం పరంతప ।
ఏష తూర్ధేశతః ప్రోక్తో విభూతేర్విస్తరో మయా ॥ 10-40 ॥

యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా ।
తత్తదేవావగచ్ఛ త్వం మమ తేజోఽశసంభవం ॥ 10-41 ॥

అథవా బహునైతేన కిం జ్ఞాతేన తవార్జున ।
విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్నమేకాంశేన స్థితో జగత్ ॥ 10-42 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
విభూతియోగో నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ 10 ॥

అధైకాదశోఽధ్యాయః । విశ్వరూపదర్శనయోగః

అర్జున ఉవాచ ।

మదనుగ్రహాయ పరమం గుహ్యమధ్యాత్మసంజ్ఞితం ।
యత్త్వయోక్తం వచస్తేన మోహోఽయం విగతో మమ ॥ 11-1 ॥

భవాప్యయౌ హి భూతానాం శ్రుతౌ విస్తరశో మయా ।
త్వత్తః కమలపత్రాక్ష మాహాత్మ్యమపి చావ్యయం ॥ 11-2 ॥

ఏవమేతద్యథాత్థ త్వమాత్మానం పరమేశ్వర ।
ద్రఘ్మమిచ్ఛామి తే రూపమైశ్వరం పురుషోత్తమ ॥ 11-3 ॥

మన్యసే యది తచ్ఛక్యం మయా ద్రఘ్మమితి ప్రభో ।
యోగేశ్వర తతో మే త్వం దర్శయాత్మానమవ్యయం ॥ 11-4 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

పశ్య మే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః ।
నానావిధాని దివ్యాని నానావర్ణాకృతీని చ ॥ 11-5 ॥

పశ్యాదిత్యాన్వసూన్రుద్రానశ్వినౌ మరుతస్తథా ।
బహూన్యదృష్టపూర్వాణి పశ్యాశ్చర్యాణి భారత ॥ 11-6 ॥

ఇహైకస్థం జగత్కృత్స్నం పశ్యాద్య సచరాచరం ।
మమ దోహే గుడాకేశ యచ్ఛాన్యద్ ద్రఘ్మమిచ్ఛసి ॥ 11-7 ॥

న తు మాం శక్యసే ద్రఘ్మమనేనైవ స్వచక్షుషా ।
దివ్యం దదామి తే చక్షుః పశ్య మే యోగమైశ్వరం ॥ 11-8 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా తతో రాజన్మహాయోగేశ్వరో హరిః ।
దర్శయామాస పార్థాయ పరమం రూపమైశ్వరం ॥ 11-9 ॥

అనేకవక్త్రనయనమనేకాద్భుతదర్శనం ।
అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధం ॥ 11-10 ॥

దివ్యమాల్యాంబరధరం దివ్యగంధానులేపనం ।
సర్వాశ్చర్యమయం దేవమనంతం విశ్వతోముఖం ॥ 11-11 ॥

దివి సూర్యసహస్రస్య భవేద్యుగపదుత్థితా ।
యది భాః సదృశీ సా స్యాద్భాసస్తస్య మహాత్మనః ॥ 11-12 ॥

తత్రైకస్థం జగత్కృత్స్నం ప్రవిభక్తమనేకధా ।
అపశ్యద్దేవదేవస్య శరీరే పాండవస్తదా ॥ 11-13 ॥

తతః స విస్మయావిష్టో హృష్టరోమా ధనంజయః ।
ప్రణమ్య శిరసా దేవం కృతాంజలిరభాషత ॥ 11-14 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

పశ్యామి దేవాంస్తవ దేవ దేహే
సర్వాంస్తథా భూతవిశేషసంఘాన్ ।
బ్రహ్మాణమీశం కమలాసనస్థ-
మృషీంశ్చ సర్వానురగాంశ్చ దివ్యాన్ ॥ 11-15 ॥

అనేకబాహూదరవక్త్రనేత్రం
పశ్యామి త్వాం సర్వతోఽనంతరూపం ।
నాంతం న మధ్యం న పునస్తవాదిం
పశ్యామి విశ్వేశ్వర విశ్వరూప ॥ 11-16 ॥

కిరీటినం గదినం చక్రీణం చ
తేజోరాశిం సర్వతో దీప్తిమంతం ।
పశ్యామి త్వాం దుర్నిరీక్ష్యం సమంతాద్
దీప్తానలార్కద్యుతిమప్రమేయం ॥ 11-17 ॥

త్వమక్షరం పరమం వేదితవ్యం
త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానం ।
త్వమవ్యయః శాశ్వతధర్మగోప్తా
సనాతనస్త్వం పురుషో మతో మే ॥ 11-18 ॥

అనాదిమధ్యాంతమనంతవీర్య-
మనంతబాహుం శశిసూర్యనేత్రం ।

పశ్యామి త్వాం దీప్తహుతాశవక్త్రం
స్వతేజసా విశ్వమిదం తపంతం || 11-19 ||

ద్యావాపృథివ్యోరిదమంతరం హి
వ్యాప్తం త్వయైకేన దిశశ్చ సర్వాః |
దృష్ట్వాద్భుతం రూపముగ్రం తవేదం
లోకత్రయం ప్రవ్యధితం మహాత్మాన్ || 11-20 ||

అమీ హి త్వాం సురసంఘా విశంతి
కేచిద్భీతాః ప్రాంజలయో గృణంతి |
స్వస్తీత్యుక్త్వా మహర్షిసిద్ధసంఘాః
స్తువంతి త్వాం స్తుతిభిః పుష్కలాభిః || 11-21 ||

రుద్రాదిత్యా వసవో యే చ సాధ్యా
విశ్వేశ్వినౌ మరుతశ్చోష్కపాశ్చ |
గంధర్వయక్షాసురసిద్ధసంఘా
వీక్షంతే త్వాం విస్మితాశ్చైవ సర్వే || 11-22 ||

రూపం మహతే బహువక్త్రనేత్రం
మహాబాహౌ బహుబాహూరుపాదం |
బహూదరం బహుదంష్ట్రాకరాలం
దృష్ట్వా లోకాః ప్రవ్యధితాస్తథాహం || 11-23 ||

నభఃస్పృశం దీప్తమనేకవర్ణం
వ్యాత్తాననం దీప్తవిశాలనేత్రం |
దృష్ట్వా హి త్వాం ప్రవ్యధితాంతరాత్మా
ధృతిం న విందామి శమం చ విష్టో || 11-24 ||

దంష్ట్రాకరాలాని చ తే ముఖాని
దృష్ట్వైవ కాలానలసన్నిభాని |
దిశో న జానే న లభే చ శర్క
ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస || 11-25 ||

అమీ చ త్వాం ధృతరాష్ట్రస్య పుత్రాః
సర్వే సహైవాపనిపాలసంఘైః |

భీష్మో ద్రోణః సూతపుత్రస్తథాసౌ
సహస్కదీయైరపి యోధముఖ్యైః ॥ 11-26 ॥

వక్త్రాణి తే త్వరమాణా విశంతి
దంష్ట్రాకరాలాని భయానకాని ।
కేచిద్విలగ్నా దశనాంతరేషు
సందృశ్యంతే చూర్ణితైరుత్తమాంగైః ॥ 11-27 ॥

యథా నదీనాం బహవోఽమ్బువేగాః
సముద్రమేవాభిముఖా ద్రవంతి ।
తథా తవామీ నరలోకవీరా
విశంతి వక్త్రాణ్యభివిజ్వలంతి ॥ 11-28 ॥

యథా ప్రదీప్తం జ్వలనం పతంగా
విశంతి నాశాయ సమృద్ధవేగాః ।
తథైవ నాశాయ విశంతి లోకా-
స్తవాపి వక్త్రాణి సమృద్ధవేగాః ॥ 11-29 ॥

లేలిహ్యసే గ్రసమానః సమంతాల్-
లోకాన్సమగ్రాన్వదనైర్జ్వలద్భిః ।
తేజోభిరాపూర్య జగత్సమగ్రం
భాసస్తవోగ్రాః ప్రతపంతి విష్ణో ॥ 11-30 ॥

ఆఖ్యాహి మే కో భవానుగ్రరూపో
నమోఽస్తు తే దేవవర ప్రసీద ।
విజ్ఞాతుమిచ్ఛామి భవంతమాద్యం
న హి ప్రజానామి తవ ప్రవృత్తిం ॥ 11-31 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

కాలోఽస్మి లోకక్షయకృత్రవృద్ధో
లోకాన్సమాహర్తుమిహ ప్రవృత్తః ।
ఋతేఽపి త్వాం న భవిష్యంతి సర్వే
యేఽవస్థితాః ప్రత్యనీకేషు యోధాః ॥ 11-32 ॥

తస్మాత్త్వముత్తిష్ఠ యశో లభస్వ
జిత్వా శత్రూన్ భుంక్ష్వ రాజ్యం సమృద్ధం ।
మయైవైతే నిహతాః పూర్వమేవ
నిమిత్తమాత్రం భవ సవ్యసాచిన్ ॥ 11-33 ॥

ద్రోణం చ భీష్మం చ జయద్రథం చ
కర్ణం తథాన్యానపి యోధవీరాన్ ।
మయా హతాంస్త్యం జహి మా వ్యధిష్ఠా
యుధ్యస్వ జేతాసి రణే సపత్నాన్ ॥ 11-34 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఏతచ్ఛ్రుత్వా వచనం కేశవస్య
కృతాంజలిర్వేపమానః కిరీటీ ।
నమస్కృత్వా భూయ ఏవాహ కృష్ణం
సగద్ధదం భీతభీతః ప్రణమ్య ॥ 11-35 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

స్థానే హృషీకేశ తవ ప్రకీర్త్యా
జగత్ప్రహృష్యత్యనురజ్యతే చ ।
రక్షాంసి భీతాని దిశో ద్రవంతి
సర్వే నమస్యంతి చ సిద్ధసంఘాః ॥ 11-36 ॥

కస్మాచ్ఛ తే న నమేరన్మహాత్మన్
గరీయసే బ్రహ్మణోఽప్యాదికర్త్రే ।
అనంత దోవేశ జగన్నివాస
త్వమక్షరం సదసత్తత్పరం యత్ ॥ 11-37 ॥

త్వమాదిదేవః పురుషః పురాణ-
స్త్యమస్య విశ్వస్య పరం నిధానం ।
వేత్తాసి వేద్యం చ పరం చ ధామ
త్వయా తతం విశ్వమనంతరూప ॥ 11-38 ॥

వాయుర్యమోఽగ్నిర్వరుణః శశాంకః
ప్రజాపతిస్త్యం ప్రపితామహశ్చ ।

నమో నమస్తేఽస్తు సహస్రకృత్వః
పునశ్చ భూయోఽపి నమో నమస్తే ॥ 11-39 ॥

నమః పురస్తాదథ పృష్ఠతస్తే
నమోఽస్తు తే సర్వత ఏవ సర్వ ।
అనంతవీర్యామితవిక్రమస్త్వం
సర్వం సమాప్నోషి తతోఽసి సర్వః ॥ 11-40 ॥

సఖేతి మత్వా ప్రసభం యదుక్షం
హే కృష్ణ హే యాదవ హే సఖేతి ।
అజానతా మహిమానం తవేదం
మయా ప్రమాదాత్ప్రణయేన వాపి ॥ 11-41 ॥

యచ్ఛావహోసార్థమసత్కృతోఽసి
విహారశయ్యాసనభోజనేషు ।
ఏకోఽథవాప్యచ్యుత తత్సమక్షం
తత్తామయే త్వామహమప్రమేయం ॥ 11-42 ॥

పితాసి లోకస్య చరాచరస్య
త్వమస్య పూజ్యశ్చ గురుర్గరీయాన్ ।
న త్వత్సమోఽస్త్వభ్యధికః కుతోఽన్యో
లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ ॥ 11-43 ॥

తస్మాత్ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం
ప్రసాదయే త్వామహమీశమీడ్యం ।
పితేవ పుత్రస్య సఖేవ సఖ్యుః
ప్రియః ప్రియార్హసి దేవ సోఢుం ॥ 11-44 ॥

అదృష్టపూర్వం హృషితోఽస్మి దృష్ట్యా
భయేన చ ప్రవ్యధితం మనో మే ।
తదేవ మే దర్శయ దేవ రూపం
ప్రసీద దేవేశ జగన్నివాస ॥ 11-45 ॥

కిరీటినం గదినం చక్రహస్తం
ఇచ్ఛామి త్వాం ద్రష్టుమహం తదైవ ।

తేనైవ రూపేణ చతుర్బుజేన
సహస్రబాహౌ భవ విశ్వమూర్తే ॥ 11-46 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

మయా ప్రసన్నేన తవార్జునేదం
రూపం పరం దర్శితమాత్మయోగాత్ ।
తేజోమయం విశ్వమనంతమాద్యం
యన్మే త్వదన్యేన న దృష్టపూర్వం ॥ 11-47 ॥

న వేదయజ్ఞాధ్యయనైర్న దానై-
ర్న చ క్రియాభిర్న తపోభిరుగ్రైః ।
ఏవంరూపః శక్య అహం నృలోకే
ద్రష్టుం త్వదన్యేన కురుప్రవీర ॥ 11-48 ॥

మా తే వ్యథా మా చ విమూఢభావో
దృష్ట్వా రూపం ఘోరమీదృజ్మమేదం ।
వ్యపేతభీః ప్రీతమనాః పునస్త్యం
తదేవ మే రూపమిదం ప్రపశ్య ॥ 11-49 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఇత్యర్జునం వాసుదేవస్తథోక్త్వా
స్వకం రూపం దర్శయామాస భూయః ।
ఆశ్వాసయామాస చ భీతమేనం
భూత్వా పునః సౌమ్యవపుర్మహాత్మా ॥ 11-50 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

దృష్ట్వేదం మానుషం రూపం తవ సౌమ్యం జనార్దన ।
ఇదానీమస్మి సంవృత్తః సచేతాః ప్రకృతిం గతః ॥ 11-51 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

సుదుర్లభమిదం రూపం దృష్టవానసి యన్మమ ।
దేవా అప్యస్య రూపస్య నిత్యం దర్శనకాంక్షిణః ॥ 11-52 ॥

నాహం వేదైర్న తపసా న దానేన న చేజ్యయా |
శక్య ఏవంవిధో ద్రఘం దృష్టవానసి మాం యథా || 11-53 ||

భక్త్యా త్వనన్యయా శక్య అహమేవంవిధోఽర్జున |
జ్ఞాతుం ద్రఘం చ తత్త్వేన ప్రవేష్టుం చ పరంతప || 11-54 ||

మత్కర్మకృన్మత్పరమో మద్భక్తః సంగవర్జితః |
నిర్వైరః సర్వభూతేషు యః స మామేతి పాండవ || 11-55 ||

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
విశ్వరూపదర్శనయోగో నామైకాదశోఽధ్యాయః || 11 ||

అథ ద్వాదశోఽధ్యాయః | భక్తియోగః

అర్జున ఉవాచ |

ఏవం సతతయుక్తా యే భక్తాస్త్యాం పర్యుపాసతే |
యే చాప్యక్షరమవ్యక్తం తేషాం కే యోగవిత్తమాః || 12-1 ||

శ్రీభగవానువాచ |

మయ్యావేశ్య మనో యే మాం నిత్యయుక్తా ఉపాసతే |
శ్రద్ధయా పరయోపేతాః తే మే యుక్తతమా మతాః || 12-2 ||

యే త్వక్షరమనిర్దేశ్యమవ్యక్తం పర్యుపాసతే |
సర్వత్రగమచింత్యంచ కూటస్థమచలంద్రువం || 12-3 ||

సన్నియమ్యేంద్రియగ్రామం సర్వత్ర సమబుద్ధయః |
తే ప్రాప్నువంతి మామేవ సర్వభూతహితే రతాః || 12-4 ||

క్షేరోఽధికతరస్తేషామవ్యక్తాసక్తచేతసాం |
అవ్యక్తా హి గతిర్ముఖం దేహవద్ధిరవాప్యతే || 12-5 ||

యే తు సర్వాణి కర్మాణి మయి సంన్యస్య మత్పరాః |
అనన్యేనైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే || 12-6 ||

తేషామహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్ |
భవామి నచిరాత్పార్థ మయ్యావేశితచేతసాం || 12-7 ||

మయ్యేవ మన ఆధత్స్వ మయి బుద్ధిం నివేశయ |
నివసిష్యసి మయ్యేవ అత ఊర్ష్యం న సంశయః || 12-8 ||

అథ చిత్తం సమాధాతుం న శక్నోషి మయి స్థిరం |
అభ్యాసయోగేన తతో మామిచ్ఛాప్తం ధనంజయ || 12-9 ||

అభ్యాసేఽప్యసమర్థోఽసి మత్కర్మపరమో భవ |
మదర్థమపి కర్మాణి కుర్వన్సిద్ధిమవాప్స్యసి || 12-10 ||

అధైతదప్యశక్తోఽసి కర్తుం మద్యోగమాశ్రితః |
సర్వకర్మఫలత్యాగం తతః కురు యతాత్మవాన్ || 12-11 ||

శ్రేయో హి జ్ఞానమభ్యాసాజ్ఞానాద్ధ్యానం విశిష్యతే |
ధ్యానాత్కర్మఫలత్యాగస్త్యాగాచ్ఛాంతిరనంతరం || 12-12 ||

అద్వేష్టా సర్వభూతానాం మైత్రః కరుణ ఏవ చ |
నిర్మమో నిరహంకారః సమదుఃఖసుఖః క్షమీ || 12-13 ||

సంతుష్టః సతతం యోగీ యతాత్మా దృఢనిశ్చయః |
మయ్యర్పితమనోబుద్ధిర్యో మద్భక్తః స మే ప్రియః || 12-14 ||

యస్మాన్నోద్విజతే లోకో లోకాన్నోద్విజతే చ యః |
హర్షామర్షభయోద్వేగైర్ముక్తో యః స మే ప్రియః || 12-15 ||

అనపేక్షః శుచిర్లక్ష ఉదాసీనో గతవ్యధః |
సర్వారంభపరిత్యాగీ యో మద్భక్తః స మే ప్రియః || 12-16 ||

యో న హృష్యతి న ద్వేష్టి న శోచతి న కాంక్షతి |
శుభాశుభపరిత్యాగీ భక్తిమాన్యః స మే ప్రియః || 12-17 ||

సమః శత్రౌ చ మిత్రే చ తథా మానాపమానయోః |
శీతోష్ణసుఖదుఃఖేషు సమః సంగవివర్జితః || 12-18 ||

తుల్యనిందాస్తుతిర్మానీ సంతుష్టో యేన కేనచిత్ |
అనికేతః స్థిరమతిర్భక్తిమాన్మేఽప్రియో నరః || 12-19 ||

యే తు ధర్మామృతమిదం యథోక్తం పర్యుపాసతే |
శ్రద్ధధానా మత్పరమా భక్తాస్తేఽతీవ మేఽప్రియాః || 12-20 ||

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
భక్తియోగో నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః || 12 ||

అథ త్రయోదశోఽధ్యాయః | క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగః

అర్జున ఉవాచ |

ప్రకృతిం పురుషం చైవ క్షేత్రం క్షేత్రజ్ఞమేవ చ |
ఏతద్వేదితుమిచ్ఛామి జ్ఞానం జ్ఞేయం చ కేశవ || 13-1 ||

శ్రీభగవానువాచ |

ఇదం శరీరం కౌంతేయ క్షేత్రమిత్యభిధీయతే |
ఏతద్యో వేత్తి తం ప్రాహుః క్షేత్రజ్ఞ ఇతి తద్విదః || 13-2 ||

క్షేత్రజ్ఞం చాపి మాం విద్ధి సర్వక్షేత్రేషు భారత |
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోర్జ్ఞానం యత్తజ్ఞానం మతం మమ || 13-3 ||

తత్క్షేత్రం యచ్ఛ యాదృక్చ యద్వికారి యతశ్చ యత్ |
స చ యో యత్రభావశ్చ తత్సమాసేన మే శృణు || 13-4 ||

ఋషిభిర్బహుధా గీతం చందోభిర్వివిధైః పృథక్ |
బ్రహ్మసూత్రపదైశ్చైవ హేతుమద్భిర్వినిశ్చితైః || 13-5 ||

మహాభూతాన్యహంకారో బుద్ధిరవ్యక్తమేవ చ |
ఇంద్రియాణి దశైకం చ పంచ చేంద్రియగోచరాః || 13-6 ||

ఇచ్ఛా ద్వేషః సుఖం దుఃఖం సంఘాతశ్చేతనా ధృతిః |
ఏతత్క్షేత్రం సమాసేన సవికారముదాహృతం || 13-7 ||

అమానిత్వమదంభిత్వమహింసా క్షాంతిరార్జవం ।
ఆచార్యోపాసనం శౌచం స్తైర్యమాత్మవినిగ్రహః ॥ 13-8 ॥

ఇంద్రియార్థేషు వైరాగ్యమనహంకార ఏవ చ ।
జన్మమృత్యుజరావ్యాధిదుఃఖదోషానుదర్శనం ॥ 13-9 ॥

అసక్తిరనభిష్వంగః పుత్రదారగృహోదిషు ।
నిత్యం చ సమచిత్తత్వమిష్టానిష్టోపపత్తిషు ॥ 13-10 ॥

మయి చానన్యయోగేన భక్తిరవ్యభిచారిణీ ।
వివిక్తదేశసేవిత్యమరతిర్జనసంసది ॥ 13-11 ॥

అధ్యాత్మజ్ఞాననిత్యత్వం తత్త్వజ్ఞానార్థదర్శనం ।
ఏతజ్ఞానమితి ప్రోక్తమజ్ఞానం యదతోఽన్యథా ॥ 13-12 ॥

జ్ఞేయం యత్తత్ప్రవక్ష్యామి యజ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే ।
అనాదిమత్పరం బ్రహ్మ న సత్తన్నాసదుచ్యతే ॥ 13-13 ॥

సర్వతః పాణిపాదం తత్సర్వతోఽక్లిశిరోముఖం ।
సర్వతః శ్రుతిమల్లోకే సర్వమావృత్య తిష్ఠతి ॥ 13-14 ॥

సర్వేంద్రియగుణాభాసం సర్వేంద్రియవివర్జితం ।
అసక్తం సర్వభృచ్చైవ నిర్గుణం గుణభోక్తృ చ ॥ 13-15 ॥

బహిరంతశ్చ భూతానామచరం చరమేవ చ ।
సూక్ష్మత్వాత్తదవిజ్ఞేయం దూరస్థం చాంతికే చ తత్ ॥ 13-16 ॥

అవిభక్తం చ భూతేషు విభక్తమివ చ స్థితం ।
భూతభర్తృ చ తజ్జ్ఞేయం గ్రసిష్ఠు ప్రభవిష్ఠు చ ॥ 13-17 ॥

జ్యోతిషామపి తజ్జ్యోతిస్తమసః పరముచ్యతే ।
జ్ఞానం జ్ఞేయం జ్ఞానగమ్యం హృది సర్వస్య విష్ఠితం ॥ 13-18 ॥

ఇతి క్షేత్రం తథా జ్ఞానం జ్ఞేయం చోక్తం సమాసతః ।
మద్భక్త ఏతద్విజ్ఞాయ మద్భావాయోపపద్యతే ॥ 13-19 ॥

ప్రకృతిం పురుషం చైవ విద్వ్యనాదీ ఉభావపి ।
వికారాంశ్చ గుణాంశ్చైవ విద్ధి ప్రకృతిసంభవాన్ ॥ 13-20 ॥

కార్యకారణకర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతిరుచ్యతే ।
పురుషః సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతురుచ్యతే ॥ 13-21 ॥

పురుషః ప్రకృతిస్థో హి భుంక్తే ప్రకృతిజాన్గుణాన్ ।
కారణం గుణసంగోఽస్య సదసద్యోనిజన్మసు ॥ 13-22 ॥

ఉపద్రష్టానుమంతా చ భర్తా భోక్తా మహేశ్వరః ।
పరమాత్మేతి చాప్యక్తో దేహేఽస్మిన్నురుషః పరః ॥ 13-23 ॥

య ఏవం వేత్తి పురుషం ప్రకృతిం చ గుణైః సహ ।
సర్వథా వర్తమానోఽపి న స భూయోఽభిజాయతే ॥ 13-24 ॥

ధ్యానోనాత్మని పశ్యంతి కేచిదాత్మానమాత్మనా ।
అన్యే సాంఖ్యేన యోగేన కర్మయోగేన చాపరే ॥ 13-25 ॥

అన్యే త్వేవమజానంతః శ్రుత్వాన్యేభ్య ఉపాసతే ।
తేఽపి చాతితరంత్యేవ మృత్యుం శ్రుతిపరాయణాః ॥ 13-26 ॥

యావత్సంజాయతే కించిత్సత్త్వం స్థావరజంగమం ।
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞసంయోగాత్తద్విద్ధి భరతర్షభ ॥ 13-27 ॥

సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠంతం పరమేశ్వరం ।
వినశ్యత్స్వవినశ్యంతం యః పశ్యతి స పశ్యతి ॥ 13-28 ॥

సమం పశ్యన్తి సర్వత్ర సమవస్థితమీశ్వరం ।
న హినస్త్యాత్మనాత్మానం తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 13-29 ॥

ప్రకృత్యైవ చ కర్మాణి క్రియమాణాని సర్వశః ।
యః పశ్యతి తథాత్మానమకర్తారం స పశ్యతి ॥ 13-30 ॥

యదా భూతప్పథగ్భావమేకస్థమనుపశ్యతి ।
తత ఏవ చ విస్తారం బ్రహ్మ సంపద్యతే తదా ॥ 13-31 ॥

అనాదిత్వాన్నిర్గుణత్వాత్పరమాత్మాయమవ్యయః ।
శరీరస్థోఽపి కౌంతేయ న కరోతి న లిప్యతే ॥ 13-32 ॥

యథా సర్వగతం సౌక్ష్మాదాకాశం నోపలిప్యతే ।
సర్వత్రావస్థితో దేహే తథాత్మా నోపలిప్యతే ॥ 13-33 ॥

యథా ప్రకాశయత్యేకః కృత్స్నం లోకమిమం రవిః ।
క్షేత్రం క్షేత్రీ తథా కృత్స్నం ప్రకాశయతి భారత ॥ 13-34 ॥

క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞయోరేవమంతరం జ్ఞానచక్షుషా ।
భూతప్రకృతిమోక్షం చ యే విదుర్యాంతి తే పరం ॥ 13-35 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞవిభాగయోగో నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ 13 ॥

అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః । గుణత్రయవిభాగయోగః

శ్రీభగవానువాచ ।

పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమం ।
యజ్ఞాత్వా మునయః సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః ॥ 14-1 ॥

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః ।
సర్గేఽపి నోపజాయంతే ప్రలయే న వ్యధంతి చ ॥ 14-2 ॥

మమ యోనిర్మహద్ బ్రహ్మ తస్మిన్గర్భం దధామ్యహం ।
సంభవః సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత ॥ 14-3 ॥

సర్వయోనిషు కౌంతేయ మూర్తయః సంభవంతి యాః ।
తాసాం బ్రహ్మ మహద్వోనిరహం బీజప్రదః పితా ॥ 14-4 ॥

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః ।
నిబద్ధంతి మహాబాహూ దేహే దేహినమవ్యయం ॥ 14-5 ॥

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ప్రకాశకమనామయం ।
సుఖసంగేన బద్ధాతి జ్ఞానసంగేన చానఘ ॥ 14-6 ॥

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవం ।
తన్నిబధ్నాతి కౌంతేయ కర్మసంగేన దేహినం ॥ 14-7 ॥

తమస్త్యజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినాం ।
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిస్తన్నిబధ్నాతి భారత ॥ 14-8 ॥

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత ।
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత ॥ 14-9 ॥

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత ।
రజః సత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజస్తథా ॥ 14-10 ॥

సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మిన్నకాశ ఉపజాయతే ।
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాద్వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత ॥ 14-11 ॥

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమః స్పృహో ।
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ ॥ 14-12 ॥

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ ।
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన ॥ 14-13 ॥

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రలయం యాతి దేహభృత్ ।
తదోత్తమవిదాం లోకానమలాన్నతిపద్యతే ॥ 14-14 ॥

రజసి ప్రలయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే ।
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే ॥ 14-15 ॥

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలం ।
రజసస్తు ఫలం దుఃఖమజ్ఞానం తమసః ఫలం ॥ 14-16 ॥

సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ ।
ప్రమాదమోహౌ తమసో భవతోఽజ్ఞానమేవ చ ॥ 14-17 ॥

ఊర్ష్యం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థా మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః ।
జఘన్యగుణవృత్తిస్థా అధో గచ్ఛంతి తామసాః ॥ 14-18 ॥

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టానుపశ్యతి |
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి || 14-19 ||

గుణానేతానతీత్య త్రిందోహీ దేహసముద్భవాన్ |
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైర్విముక్తోఽమృతమశ్నుతే || 14-20 ||

అర్జున ఉవాచ |

కైర్లింగైస్తీన్గుణానేతానతీతో భవతి ప్రభో |
కిమాచారః కథం చైతాన్స్తీన్గుణానతివర్తతే || 14-21 ||

శ్రీభగవానువాచ |

ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాండవ |
న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాంక్షతి || 14-22 ||

ఉదాసీనవదాసీనో గుణైర్యో న విచాల్యతే |
గుణా వర్తంత ఇత్యేవం యోఽవతిష్ఠతి నేంగతే || 14-23 ||

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్ఠాశ్మకాంచనః |
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరస్తుల్యనిందాత్మసంస్తుతిః || 14-24 ||

మానాపమానయోస్తుల్యస్తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః |
సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే || 14-25 ||

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే |
స గుణాన్సమతీత్యైతాన్ప్రహ్మాభూయాయ కల్పతే || 14-26 ||

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాహమమృతస్యావ్యయస్య చ |
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాంతికస్య చ || 14-27 ||

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
గుణత్రయవిభాగయోగో నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః || 14 ||

అథ పంచదశోఽధ్యాయః | పురుషోత్తమయోగః

శ్రీభగవానువాచ |

ఊర్వములమధఃశాఖమశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయం ।
భందాంసి యస్య పర్ణాని యస్తం వేద స వేదవిత్ ॥ 15-1 ॥

అధశ్చోర్వం ప్రసృతాస్తస్య శాఖా
గుణప్రవృద్ధా విషయప్రవాలాః ।
అధశ్చ మూలాన్యనుసంతతాని
కర్మానుబంధీని మనుష్యలోకే ॥ 15-2 ॥

న రూపమస్యేహ తథోపలభ్యతే
నాంతో న చాదిర్న చ సంప్రతిష్ఠా ।
అశ్వత్థమేనం సువిరూఢమూలం
అసంగశ్చైతన్ దృఢేన చిత్త్వా ॥ 15-3 ॥

తతః పదం తత్పరిమార్గితవ్యం
యస్మిన్తా న నివర్తంతి భూయః ।
తమేవ చాద్యం పురుషం ప్రపద్యే ।
యతః ప్రవృత్తిః ప్రసృతా పురాణీ ॥ 15-4 ॥

నిర్మానమోహో జితసంగదోషా
అధ్యాత్మనిత్యా వినివృత్తకామాః ।
ద్వంద్వైర్విముక్తాః సుఖదుఃఖసంజ్ఞై-
ర్గచ్ఛంత్యమూఢాః పదమవ్యయం తత్ ॥ 15-5 ॥

న తద్భాసయతే సూర్యో న శశాంకో న పావకః ।
యధత్వా న నివర్తంతే తద్ధామ పరమం మమ ॥ 15-6 ॥

మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతః సనాతనః ।
మనఃషష్ఠానీంద్రియాణి ప్రకృతిస్థాని కర్షతి ॥ 15-7 ॥

శరీరం యదవాప్నోతి యచ్ఛాప్యత్రామతీశ్వరః ।
గృహీత్వైతాని సంయాతి వాయుర్గంధానివాశయాత్ ॥ 15-8 ॥

శ్రోత్రం చక్షుః స్పర్శనం చ రసనం ఘ్రాణమేవ చ ।
అధిష్ఠాయ మనశ్చాయం విషయానుపసేవతే ॥ 15-9 ॥

ఉత్క్రామంతం స్థితం వాపి భుంజానం వా గుణాన్వితం ।
విమూఢా నానుపశ్యంతి పశ్యంతి జ్ఞానచక్షుషః ॥ 15-10 ॥

యతంతో యోగినశ్చైనం పశ్యంత్యాత్మన్యవస్థితం ।
యతంతోఽప్యకృతాత్మానో నైనం పశ్యంత్యచేతసః ॥ 15-11 ॥

యదాదిత్యగతం తేజో జగద్భాసయతేఽఖిలం ।
యచ్ఛంద్రమసి యచ్ఛాగ్నో తత్రేజో విద్ధి మామకం ॥ 15-12 ॥

గామావిశ్య చ భూతాని ధారయామ్యహమోజసా ।
పుష్ణామి చౌషధీః సర్వాః సోమో భూత్వా రసాత్మకః ॥ 15-13 ॥

అహం వైశ్వానరో భూత్వా ప్రాణినాం దేహమాశ్రితః ।
ప్రాణాపానసమాయుక్తః పచామ్యన్నం చతుర్విధం ॥ 15-14 ॥

సర్వస్య చాహం హృది సన్నివిష్టో
మత్తః స్మృతిర్జ్ఞానమపోహనంచ ।
వేదైశ్చ సర్వైరహమేవ వేద్యో
వేదాంతకృద్వేదవిదేవ చాహం ॥ 15-15 ॥

ద్వావిమౌ పురుషౌ లోకే క్షరశ్చాక్షర ఏవ చ ।
క్షరః సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽక్షర ఉచ్యతే ॥ 15-16 ॥

ఉత్తమః పురుషస్త్యన్యః పరమాత్మేత్యుదాహృతః ।
యో లోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయ ఈశ్వరః ॥ 15-17 ॥

యస్మాత్క్షరమతీతోఽహమక్షరాదపి చోత్తమః ।
అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః ॥ 15-18 ॥

యో మామేవమసమ్మాఢో జానాతి పురుషోత్తమం ।
స సర్వవిదృజతి మాం సర్వభావేన భారత ॥ 15-19 ॥

ఇతి గుహ్యతమం శాస్త్రమిదముక్తం మయానఘ ।
ఏతద్బుద్ధ్వా బుద్ధిమాన్యాత్కృతకృత్యశ్చ భారత ॥ 15-20 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జున సంవాదే
పురుషోత్తమయోగో నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ 15 ॥

అథ షోడశోఽధ్యాయః । దైవాసురసంపద్విభాగయోగః

శ్రీభగవానువాచ ।

అభయం సత్త్వసంశుద్ధిర్జ్ఞానయోగవ్యవస్థితిః ।
దానం దమశ్చ యజ్ఞశ్చ స్వాధ్యాయస్తప ఆర్ఘవం ॥ 16-1 ॥

అహింసా సత్యమక్రోధస్త్యాగః శాంతిరపైశునం ।
దయా భూతేష్వలోలుప్త్వం మార్గవం హ్రీరచాపలం ॥ 16-2 ॥

తేజః క్షమా ధృతిః శౌచమద్రోహో నాతిమానితా ।
భవంతి సంపదం దైవీమభిజాతస్య భారత ॥ 16-3 ॥

దంభో దర్పోఽభిమానశ్చ క్రోధః పారుష్యమేవ చ ।
అజ్ఞానం చాభిజాతస్య పార్థ సంపదమాసురీం ॥ 16-4 ॥

దైవీ సంపద్విమోక్షాయ నిబంధాయాసురీ మతా ।
మా శుచః సంపదం దైవీమభిజాతోఽసి పాండవ ॥ 16-5 ॥

ద్వౌ భూతసర్గౌ లోకేఽస్మిందైవ ఆసుర ఏవ చ ।
దైవో విస్తరశః ప్రోక్త ఆసురం పార్థ మే శృణు ॥ 16-6 ॥

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ జనా న విదురాసురాః ।
న శౌచం నాపి చాచారో న సత్యం తేషు విద్యతే ॥ 16-7 ॥

అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరం ।
అపరస్పరసంభూతం కిమన్యత్కామహైతుకం ॥ 16-8 ॥

ఏతాం దృష్టిమవష్టభ్య నష్టాత్మానోఽల్పబుద్ధయః ।
ప్రభవంతు్యగ్రకర్మాణః క్షయాయ జగతోఽహితాః ॥ 16-9 ॥

కామమాశ్రిత్య దుష్పూరం దంభమానమదాన్వితాః ।
మోహాధృహీత్వాసద్రాహాన్ప్రవర్తంతేఽశుచివ్రతాః ॥ 16-10 ॥

చింతామపరిమేయాం చ ప్రలయాంతాముపాశ్రితాః ।
కామోపభోగపరమా ఏతావదితి నిశ్చితాః ॥ 16-11 ॥

ఆశాపాశశతైర్బద్ధాః కామక్రోధపరాయణాః ।
ఈహంతే కామభోగార్థమన్యాయేనార్థసంచయాన్ ॥ 16-12 ॥

ఇదమద్య మయా లభమిమం ప్రాప్స్యే మనోరథం ।
ఇదమస్తీదమపి మే భవిష్యతి పునర్జనం ॥ 16-13 ॥

అసౌ మయా హతః శత్రుర్హనిష్యే చాపరానపి ।
ఈశ్వరోఽహమహం భోగీ సిద్ధోఽహం బలవాన్సుఖీ ॥ 16-14 ॥

ఆఢ్యోఽభిజనవానస్మి కోఽన్యోఽస్తి సదృశో మయా ।
యక్ష్యే దాస్యామి మోదిష్య ఇత్యజ్ఞానవిమోహితాః ॥ 16-15 ॥

అనేకచిత్తవిభ్రాంతా మోహజాలసమావృతాః ।
ప్రసక్తాః కామభోగేషు పతంతి నరకేఽశుచౌ ॥ 16-16 ॥

ఆత్మసంభావితాః స్తభూ ధనమానమదాన్వితాః ।
యజంతే నామయజ్ఞేస్తే దంభేనావిధిపూర్వకం ॥ 16-17 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం చ సంశ్రితాః ।
మామాత్మపరదేహేషు ప్రద్విషంతోఽభ్యసూయకాః ॥ 16-18 ॥

తానహం ద్విషతః క్రూరాన్సంసారేషు నరాధమాన్ ।
క్షిపామ్యజస్రమశుభానాసురీష్వేవ యోనిషు ॥ 16-19 ॥

ఆసురీం యోనిమాపన్నా మూఢా జన్మని జన్మని ।
మామప్రాప్యైవ కౌంతేయ తతో యాంత్యధమాం గతిం ॥ 16-20 ॥

త్రివిధం నరకస్యేదం ద్వారం నాశనమాత్మనః ।
కామః క్రోధస్తథా లోభస్తస్మాదేతత్త్రయం త్యజేత్ ॥ 16-21 ॥

ఏతైర్విముక్తః కౌంతేయ తమోద్వారైస్త్రిభిర్నరః ।
ఆచరత్యాత్మనః శ్రేయస్తతో యాతి పరాం గతిం ॥ 16-22 ॥

యః శాస్త్రవిధిముత్సృజ్య వర్తతే కామకారతః ।
న స సిద్ధిమవాప్నోతి న సుఖం న పరాం గతిం ॥ 16-23 ॥

తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణం తే కార్యకార్యవ్యవస్థితౌ ।
జ్ఞాత్వా శాస్త్రవిధానోక్తం కర్మ కర్తుమిహర్హసి ॥ 16-24 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
దైవాసురసంపద్విభాగయోగో నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ 16 ॥

అథ సప్తదశోఽధ్యాయః । శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగః

అర్జున ఉవాచ ।

యే శాస్త్రవిధిముత్సృజ్య యజంతే శ్రద్ధయాన్వితాః ।
తేషాం నిష్ఠా తు కా కృష్ణ సత్త్వమాహౌ రజస్తమః ॥ 17-1 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

త్రివిధా భవతి శ్రద్ధా దేహినాం సా స్వభావజా ।
సాత్త్వికీ రాజసీ చైవ తామసీ చేతి తాం శృణు ॥ 17-2 ॥

సత్త్వానురూపా సర్వస్య శ్రద్ధా భవతి భారత ।
శ్రద్ధామయోఽయం పురుషో యో యచ్ఛ్రద్ధః స ఏవ సః ॥ 17-3 ॥

యజంతే సాత్త్వికా దేవాన్యక్షరక్షాంసి రాజసాః ।
ప్రేతాన్పూతగణాంశ్చాన్యే యజంతే తామసా జనాః ॥ 17-4 ॥

అశాస్త్రవిహితం ఘోరం తప్యంతే యే తపో జనాః ।
దంభాహంకారసంయుక్తాః కామరాగబలాన్వితాః ॥ 17-5 ॥

కర్షయంతః శరీరస్థం భూతగ్రామమచేతసః ।
మాం చైవాంతఃశరీరస్థం తాన్విద్ధ్యాసురనిశ్చయాన్ ॥ 17-6 ॥

ఆహారస్తపి సర్వస్య త్రివిధో భవతి ప్రియః ।
యజ్ఞస్తపస్తథా దానం తేషాం భేదమిమం శృణు ॥ 17-7 ॥

ఆయుఃసత్త్వబలారోగ్యసుఖప్రీతివివర్ధనాః ।
రస్యాః స్నిగ్ధాః స్థిరా హృద్యా ఆహారాః సాత్త్వికప్రియాః ॥ 17-8 ॥

కట్వమ్లవణాత్కృష్ణతీక్ష్ణరూక్షవిదాహినాః ।
ఆహారా రాజసస్యేష్ఠా దుఃఖశోకామయప్రదాః ॥ 17-9 ॥

యాతయామం గతరసం పూతి పర్యుషితం చ యత్ |
ఉచ్ఛిష్టమపి చామేధ్యం భోజనం తామసప్రియం || 17-10 ||

అఫలాకాంక్షిభిర్యజ్ఞో విధిదృష్టో య ఇజ్యతే |
యష్టవ్యమేవేతి మనః సమాధాయ స సాత్త్వికః || 17-11 ||

అభిసంధాయ తు ఫలం దంభార్థమపి చైవ యత్ |
ఇజ్యతే భరతశ్రేష్ఠ తం యజ్ఞం విద్ధి రాజసం || 17-12 ||

విధిహీనమసృష్టాన్నం మంత్రహీనమదక్షిణం |
శ్రద్ధావిరహితం యజ్ఞం తామసం పరిచక్షతే || 17-13 ||

దేవద్విజగురుప్రాజ్ఞపూజనం శౌచమార్జవం |
బ్రహ్మచర్యమహింసా చ శారీరం తప ఉచ్యతే || 17-14 ||

అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం చ యత్ |
స్వాధ్యాయాభ్యసనం చైవ వాఙ్మయం తప ఉచ్యతే || 17-15 ||

మనః ప్రసాదః సౌమ్యత్వం మౌనమాత్మవినిగ్రహః |
భావసంశుద్ధిరిత్యేతత్తపో మానసముచ్యతే || 17-16 ||

శ్రద్ధయా పరయా తప్తం తపస్తత్త్రివిధం నరైః |
అఫలాకాంక్షిభిరుక్తైః సాత్త్వికం పరిచక్షతే || 17-17 ||

సత్కారమానపూజార్థం తపో దంభేన చైవ యత్ |
క్రియతే తదిహ ప్రోక్తం రాజసం చలమద్రువం || 17-18 ||

మూఢగ్రాహేణాత్మనో యత్ప్రీడయా క్రియతే తపః |
పరస్యోత్సాదనార్థం వా తత్తామసముదాహృతం || 17-19 ||

దాతవ్యమితి యద్ధానం దీయతేఽనుపకారిణే |
దేశే కాలే చ పాత్రే చ తద్ధానం సాత్త్వికం స్మృతం || 17-20 ||

యత్తు ప్రత్యుపకారార్థం ఫలముద్దిశ్య వా పునః |
దీయతే చ పరిక్లిష్టం తద్ధానం రాజసం స్మృతం || 17-21 ||

అదేశకాలే యద్ధానమపాత్రేభ్యశ్చ దీయతే ।
అసత్కృతమవజ్ఞాతం తత్తామసముదాహృతం ॥ 17-22 ॥

ఓంతత్సదితి నిర్దేశో బ్రహ్మణస్త్రివిధః స్మృతః ।
బ్రాహ్మణాస్తేన వేదాశ్చ యజ్ఞాశ్చ విహితాః పురా ॥ 17-23 ॥

తస్మాదోమిత్యుదాహృత్య యజ్ఞదానతపఃక్రియాః ।
ప్రవర్తంతే విధానోక్తాః సతతం బ్రహ్మవాదినాం ॥ 17-24 ॥

తదిత్యనభిసంధాయ ఫలం యజ్ఞతపఃక్రియాః ।
దానక్రియాశ్చ వివిధాః క్రియంతే మోక్షకాంక్షిభిః ॥ 17-25 ॥

సద్భావే సాధుభావే చ సదిత్యేతత్ప్రయుజ్యతే ।
ప్రశస్తే కర్మణి తథా సచ్ఛబ్దః పార్థ యుజ్యతే ॥ 17-26 ॥

యజ్ఞే తపసి దానే చ స్థితిః సదితి చోచ్యతే ।
కర్మ చైవ తదర్థీయం సదిత్యేవాభిధీయతే ॥ 17-27 ॥

అశ్రద్ధయా హుతం దత్తం తపస్తప్తం కృతం చ యత్ ।
అసదిత్యుచ్యతే పార్థ న చ తత్రేత్వ నో ఇహ ॥ 17-28 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
శ్రద్ధాత్రయవిభాగయోగో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ॥ 17 ॥

అథాష్టాదశోఽధ్యాయః । మోక్షసంన్యాసయోగః

అర్జున ఉవాచ ।

సంన్యాసస్య మహాబాహూ తత్త్వమిచ్ఛామి వేదితుం ।
త్యాగస్య చ హృషీకేశ పృథక్కేశినిషాదన ॥ 18-1 ॥

శ్రీభగవానువాచ ।

కామ్యానాం కర్మణాం న్యాసం సంన్యాసం కవయో విదుః ।
సర్వకర్మఫలత్యాగం ప్రాహుస్త్యాగం విచక్షణాః ॥ 18-2 ॥

త్యాజ్యం దోషవదిత్యేకే కర్మ ప్రాహుర్మనీషిణః ।
యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యమితి చాపరే ॥ 18-3 ॥

నిశ్చయం శృణు మే తత్ర త్యాగే భరతసత్తమ ।
త్యాగో హి పురుషవ్యాఘ్రు త్రివిధః సంప్రకీర్తితః ॥ 18-4 ॥

యజ్ఞదానతపఃకర్మ న త్యాజ్యం కార్యమేవ తత్ ।
యజ్ఞో దానం తపశ్చైవ పావనాని మనీషిణాం ॥ 18-5 ॥

ఏతాన్యపి తు కర్మాణి సంగం త్యక్త్వా ఫలాని చ ।
కర్తవ్యానీతి మే పార్థ నిశ్చితం మతముత్తమం ॥ 18-6 ॥

నియతస్య తు సంన్యాసః కర్మణో నోపపద్యతే ।
మోహత్తస్య పరిత్యాగస్తామసః పరికీర్తితః ॥ 18-7 ॥

దుఃఖమిత్యేవ యత్కర్మ కాయక్లేశభయాత్త్యజేత్ ।
స కృత్వా రాజసం త్యాగం చైవ త్యాగఫలం లభేత్ ॥ 18-8 ॥

కార్యమిత్యేవ యత్కర్మ నియతం క్రియతేఽర్జున ।
సంగం త్యక్త్వా ఫలం చైవ స త్యాగః సాత్త్వికో మతః ॥ 18-9 ॥

న ద్వేష్ట్యకుశలం కర్మ కుశలే నానుషజ్ఞతే ।
త్యాగీ సత్త్వసమావిష్టో మేధావీ చిన్నసంశయః ॥ 18-10 ॥

న హి దేహభృతా శక్యం త్యక్తుం కర్మాణ్యశేషతః ।
యస్తు కర్మఫలత్యాగీ స త్యాగీత్యభిధీయతే ॥ 18-11 ॥

అనిష్టమిష్టం మిశ్రం చ త్రివిధం కర్మణః ఫలం ।
భవత్యత్యాగినాం ప్రేత్య న తు సంన్యాసినాం క్వచిత్ ॥ 18-12 ॥

పంచైతాని మహాబాహూ కారణాని నిబోధ మే ।
సాంఖ్యే కృతాంతే ప్రోక్తాని సిద్ధయే సర్వకర్మణాం ॥ 18-13 ॥

అధిష్ఠానం తథా కర్తా కరణం చ పృథగ్విధం ।
వివిధాశ్చ పృథక్చైష్టా దైవం చైవాత్ర పంచమం ॥ 18-14 ॥

శరీరవాఙ్మనోభిర్యత్కర్మ ప్రారభతే నరః ।
న్యాయ్యం వా విపరీతం వా పంచైతే తస్య హేతవః ॥ 18-15 ॥

తత్రైవం సతి కర్తారమాత్మానం కేవలం తు యః ।
పశ్యత్యకృతబుద్ధిత్వాన్న స పశ్యతి దుర్మతిః ॥ 18-16 ॥

యస్య నాహంకృతో భావో బుద్ధిర్యస్య న లిప్యతే ।
హత్వాఽపి స ఇమాల్లోకాన్న హంతి న నిబధ్యతే ॥ 18-17 ॥

జ్ఞానం జ్ఞేయం పరిజ్ఞాతా త్రివిధా కర్మచోదనా ।
కరణం కర్మ కర్తేతి త్రివిధః కర్మసంగ్రహః ॥ 18-18 ॥

జ్ఞానం కర్మ చ కర్తా చ త్రిదైవ గుణభేదతః ।
ప్రోచ్యతే గుణసంఖ్యానే యథావచ్ఛృణు తాన్యపి ॥ 18-19 ॥

సర్వభూతేషు యేనైకం భావమవ్యయమీక్షతే ।
అవిభక్తం విభక్తేషు తజ్ఞానం విద్ధి సాత్త్వికం ॥ 18-20 ॥

పృథక్త్వేన తు యజ్ఞానం నానాభావాన్పృథగ్విధాన్ ।
వేత్తి సర్వేషు భూతేషు తజ్ఞానం విద్ధి రాజసం ॥ 18-21 ॥

యత్తు కృత్స్నవదేకస్మిన్కార్యే సక్తమహైతుకం ।
అతత్త్వార్థవదల్పం చ తత్తామసముదాహృతం ॥ 18-22 ॥

నియతం సంగరహితమరాగద్వేషతః కృతం ।
అఫలప్రేప్సనా కర్మ యత్తత్సాత్త్వికముచ్యతే ॥ 18-23 ॥

యత్తు కామేప్సనా కర్మ సాహంకారేణ వా పునః ।
క్రీయతే బహులాయాసం తద్రాజసముదాహృతం ॥ 18-24 ॥

అనుబంధం క్షయం హింసామనపేక్ష్య చ పౌరుషం ।
మోహోదారభ్యతే కర్మ యత్తత్తామసముచ్యతే ॥ 18-25 ॥

ముక్తసంగోఽనహంవాదీ ధృత్యుత్సాహసమన్వితః ।
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోర్నిర్వికారః కర్తా సాత్త్విక ఉచ్యతే ॥ 18-26 ॥

రాగీ కర్మఫలప్రేప్సర్లుభ్యో హింసాత్మకోఽశుచిః ।
హర్షశోకాన్వితః కర్తా రాజసః పరికీర్తితః ॥ 18-27 ॥

అయుక్తః ప్రాకృతః స్తబ్ధః శరో నైష్కృతికోఽలసః ।
విషాదీ దీర్ఘసూత్రీ చ కర్తా తామస ఉచ్యతే ॥ 18-28 ॥

బుద్ధేర్బేదం ధృతేశ్చైవ గుణతస్త్రివిధం శృణు ।
ప్రోచ్యమానమశేషేణ పృథక్త్వేన ధనంజయ ॥ 18-29 ॥

ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ కార్యాకార్యే భయాభయే ।
బంధం మోక్షం చ యా వేత్తి బుద్ధిః సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 18-30 ॥

యయా ధర్మమధర్మం చ కార్యం చాకార్యమేవ చ ।
అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిః సా పార్థ రాజసీ ॥ 18-31 ॥

అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా ।
సర్వార్థాన్విపరీతాంశ్చ బుద్ధిః సా పార్థ తామసీ ॥ 18-32 ॥

ధృత్యా యయా ధారయతే మనఃప్రాణేంద్రియక్రియాః ।
యోగేనావ్యభిచారిణ్యా ధృతిః సా పార్థ సాత్త్వికీ ॥ 18-33 ॥

యయా తు ధర్మకామార్థాంధృత్యా ధారయతేఽర్జున ।
ప్రసంగేన ఫలాకాంక్షీ ధృతిః సా పార్థ రాజసీ ॥ 18-34 ॥

యయా స్వప్నం భయం శోకం విషాదం మదమేవ చ ।
న విముంచతి దుర్మేధా ధృతిః సా పార్థ తామసీ ॥ 18-35 ॥

సుఖం త్విదానీం త్రివిధం శృణు మే భరతర్షభ ।
అభ్యాసాద్రమతే యత్ర దుఃఖాంతం చ నిగచ్ఛతి ॥ 18-36 ॥

యత్తదగ్రే విషమివ పరిణామేఽమృతోపమం ।
తత్సుఖం సాత్త్వికం ప్రోక్తమాత్మబుద్ధిప్రసాదజం ॥ 18-37 ॥

విషయేంద్రియసంయోగాద్యత్తదగ్రేఽమృతోపమం ।
పరిణామే విషమివ తత్సుఖం రాజసం స్మృతం ॥ 18-38 ॥

యదగ్రే చానుబంధే చ సుఖం మోహనమాత్మనః ।
నిద్రాలస్యప్రమాదోత్తం తత్తామసముదాహృతం ॥ 18-39 ॥

న తదస్తి పృథివ్యాం వా దివి దేవేషు వా పునః ।
సత్త్వం ప్రకృతిజైర్ముక్తం యదేభిః స్యాత్త్రిభిర్గుణైః ॥ 18-40 ॥

బ్రాహ్మణక్షత్రియవిశాం శూద్రాణాం చ పరంతప ।
కర్మాణి ప్రవిభక్తాని స్వభావప్రభవైర్గుణైః ॥ 18-41 ॥

శమో దమస్తపః శౌచం క్షాంతిరార్షవమేవ చ ।
జ్ఞానం విజ్ఞానమాస్తిక్యం బ్రహ్మకర్మ స్వభావజం ॥ 18-42 ॥

శౌర్యం తేజో ధృతిర్దాక్ష్యం యుద్ధే చాప్యపలాయనం ।
దానమీశ్వరభావశ్చ క్షాత్రం కర్మ స్వభావజం ॥ 18-43 ॥

కృషిగౌరక్ష్యవాణిజ్యం వైశ్యకర్మ స్వభావజం ।
పరిచర్యాత్మకం కర్మ శూద్రస్యాపి స్వభావజం ॥ 18-44 ॥

స్వే స్వే కర్మణ్యభిరతః సంసిద్ధిం లభతే నరః ।
స్వకర్మనిరతః సిద్ధిం యథా విందతి తచ్చుణు ॥ 18-45 ॥

యతః ప్రవృత్తిర్భూతానాం యేన సర్వమిదం తతం ।
స్వకర్మణా తమభ్యర్చ్య సిద్ధిం విందతి మానవః ॥ 18-46 ॥

శ్రేయాన్స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్ ।
స్వభావనియతం కర్మ కుర్వన్నాప్నోతి కిల్బిషం ॥ 18-47 ॥

సహజం కర్మ కౌంతేయ సదోషమపి న త్యజేత్ ।
సర్వారంభా హి దోషేణ ధూమేనాగ్నిరివావృతాః ॥ 18-48 ॥

అసక్తబుద్ధిః సర్వత్ర జితాత్మా విగతస్పృహః ।
నైష్కర్మ్యసిద్ధిం పరమాం సంన్యాసేనాధిగచ్ఛతి ॥ 18-49 ॥

సిద్ధిం ప్రాప్తో యథా బ్రహ్మ తథాప్నోతి నిబోధ మే ।
సమాసేనైవ కౌంతేయ నిష్ఠా జ్ఞానస్య యా పరా ॥ 18-50 ॥

బుద్ధ్యా విశుద్ధయా యుక్తో ధృత్యాత్మానం నియమ్య చ ।
శబ్దాదీన్విషయాంస్త్యక్త్వా రాగద్వేషౌ వ్యదస్య చ ॥ 18-51 ॥

వివిక్తసేవీ లఘ్వాశీ యతవాక్యాయమానసః ।
ధ్యానయోగపరో నిత్యం వైరాగ్యం సముపాశ్రితః ॥ 18-52 ॥

అహంకారం బలం దర్పం కామం క్రోధం పరిగ్రహం ।
విముచ్య నిర్మమః శాంతో బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ 18-53 ॥

బ్రహ్మభూతః ప్రసన్నాత్మా న శోచతి న కాంక్షతి ।
సమః సర్వేషు భూతేషు మద్భక్తిం లభతే పరాం ॥ 18-54 ॥

భక్త్యా మామభిజానాతి యావాన్యశ్చాస్మి తత్త్వతః ।
తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరం ॥ 18-55 ॥

సర్వకర్మాణ్యపి సదా కుర్వాణో మద్వ్యపాశ్రయః ।
మత్ప్రసాదాదవాప్నోతి శాశ్వతం పదమవ్యయం ॥ 18-56 ॥

చేతసా సర్వకర్మాణి మయి సంన్యస్య మత్పరః ।
బుద్ధియోగముపాశ్రిత్య మచ్ఛిత్తః సతతం భవ ॥ 18-57 ॥

మచ్ఛిత్తః సర్వదుర్గాణి మత్ప్రసాదాత్తరిప్యసి ।
అథ చేత్త్వమహంకారాన్న శ్రోష్యసి వినంక్ష్యసి ॥ 18-58 ॥

యదహంకారమాశ్రిత్య న యోత్య ఇతి మన్యసే ।
మిధ్యైష వ్యవసాయస్తే ప్రకృతిస్త్యాం నియోక్త్యతి ॥ 18-59 ॥

స్వభావజేన కౌంతేయ నిబద్ధః స్వేన కర్మణా ।
కర్తుం నేచ్ఛసి యన్మోహాత్కరిప్యస్యవశోఽపి తత్ ॥ 18-60 ॥

ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్ధేశేఽర్జున తిష్ఠతి ।
బ్రామయన్సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా ॥ 18-61 ॥

తమేవ శరణం గచ్ఛ సర్వభావేన భారత ।
తత్ప్రసాదాత్పరాం శాంతిం స్థానం ప్రాప్యసి శాశ్వతం ॥ 18-62 ॥

ఇతి తే జ్ఞానమాఖ్యాతం గుహ్యద్గుహ్యతరం మయా ।
విమృశ్యైతదశేషేణ యథేచ్ఛసి తథా కురు ॥ 18-63 ॥

సర్వగుహ్యతమం భూయః శృణు మే పరమం వచః ।
ఇష్టోఽసి మే దృఢమితి తతో వక్ష్యామి తే హితం ॥ 18-64 ॥

మన్ననా భవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కూరు ।
మామేవైష్యసి సత్యం తే ప్రతిజానే ప్రియోఽసి మే ॥ 18-65 ॥

సర్వధర్మాన్పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ ।
అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మా శుచః ॥ 18-66 ॥

ఇదం తే నాతపస్కాయ నాభక్తాయ కదాచన ।
న చాశుశ్రూషవే వాచ్యం న చ మాం యోఽభ్యసూయతి ॥ 18-67 ॥

య ఇదం పరమం గుహ్యం మద్భక్తేష్వభిధాస్యతి ।
భక్తిం మయి పరాం కృత్వా మామేవైష్యత్యసంశయః ॥ 18-68 ॥

న చ తస్మాన్ననుష్యేషు కశ్చిన్నే ప్రియకృత్తమః ।
భవితా న చ మే తస్మాదన్యః ప్రియతరో భువి ॥ 18-69 ॥

అధ్యేష్యతే చ య ఇమం ధర్మ్యం సంవాదమావయోః ।
జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహమిష్టః స్యామితి మే మతిః ॥ 18-70 ॥

శ్రద్ధావాననసూయశ్చ శృణుయాదపి యో నరః ।
సోఽపి ముక్తః శుభాల్లోకాన్ప్రాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణాం ॥ 18-71 ॥

కచ్చిదేతచ్ఛ్రుతం పార్థ త్వయైకాగ్రేణ చేతసా ।
కచ్చిదజ్ఞానసమ్మోహః ప్రనష్టస్తే ధనంజయ ॥ 18-72 ॥

అర్జున ఉవాచ ।

నష్టో మోహః స్మృతిర్లభా త్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత ।
స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం తవ ॥ 18-73 ॥

సంజయ ఉవాచ ।

ఇత్యహం వాసుదేవస్య పార్థస్య చ మహాత్మనః ।
సంవాదమిమమశ్రౌషమద్భుతం రోమహర్షణం ॥ 18-74 ॥

వ్యాసప్రసాదాచ్ఛ్రుతవానేతద్గుహ్యమహం పరం ।
యోగం యోగేశ్వరాత్కృష్ణాత్సాక్షాత్కథయతః స్వయం ॥ 18-75 ॥

రాజన్సంస్మృత్య సంస్మృత్య సంవాదమిమమద్భుతం ।
కేశవార్జునయోః పుణ్యం హృష్యామి చ ముహుర్ముహుః ॥ 18-76 ॥

తచ్చ సంస్మృత్య సంస్మృత్య రూపమత్యద్భుతం హరేః ।
విస్మయో మే మహాన్ రాజన్ప్రప్యామి చ పునః పునః ॥ 18-77 ॥

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్ధరః ।
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిర్ధ్రువా నీతిర్మతిర్మమ ॥ 18-78 ॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు
బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే
మోక్షసంన్యాసయోగో నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ 18 ॥

ఓం

శాంతాకారం భుజగశయనం పద్మనాభం సురేశం ।
విశ్వాధారం గగనసదృశం మేఘవర్ణం శుభాంగం ।
లక్ష్మీకాంతం కమలనయనం యోగిభిర్ధ్యానగమ్యం ।
వందే విష్ణుం భవభయహరం సర్వలోకైకనాథం ॥